

# RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1931.

Första kammaren.

Nr 13.

## Fredagen den 20 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 4.30 e. m.; och dess förhandlingar leddes av herr andre vice talmannen.

Justerades protokollen för den 14, 17 och 19 innevarande månad.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 1, angående regleringen för budgetåret 1931/1932 av utgifterna under riksstatens första huvudtitel, innefattande anslagen till kungl. hov- och slottsstaterna;

nr 29, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln, punkten 122, gjorda framställning angående anslag till ändring och utrustning av vissa lokaler å tandläkarinstitutets tandfyllningsavdelning;

nr 30, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln, punkterna 138 och 148, gjorda framställningar angående dels anslaget till arvoden till speciallärare vid tekniska högskolan, dels ock upplåtelse av ett område å norra Djurgården för tekniska högskolans behov; samt

nr 31, i anledning av vissa utav Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under fjärde huvudtiteln gjorda framställningar.

Föredrogos och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 77, angående godkännande av en mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge den 6 februari 1931 avslutad konvention innehållande internationellt privaträttsliga bestämmelser om äktenskap, adoption och förmynderskap m. m.; samt

nr 78, angående godkännande av en mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge den 10 februari 1931 avslutad konvention angående indrivning av underhållsbidrag, m. m.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 85, angående bestridande av vissa kostnader för reparation av isbrytarfartyget »Atle»; och

nr 86, angående återbetalande av viss del av deposition till säkerhet för fullgörande av stadgade villkor för koncession å järnvägsanläggning från Hosjö till Linghed.

Föredrogos och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 87, angående godkännande av en i Oslo den 22 december 1930 undertecknad konvention om ekonomiskt närmande.

Föredrogos och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 89, angående försäljning av vissa delar av det s. k. Köpingskomplexet i Västmanlands län; och

nr 90, angående befrielse för förre kronoarrendatorn K. J. Alm från viss betalningsskyldighet m. m.

---

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 93, angående understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer.

---

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 95, angående anvisande av medel för ökad föredragning i regeringsrätten av finansdepartementet tillhörande mål under första halvåret 1931.

---

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott herr *Lindhagens* motion, nr 206, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 29 juni 1912 (nr 206) om arbetarskydd.

---

Föredrogs konstitutionsutskottets memorial nr 5, i anledning av olika meningar mellan kamrarna, till vilket utskott Kungl. Maj:ts proposition, nr 36, angående beredande av en tredje emeritilön åt biskopar bör hänvisas.

Kungl. Maj:ts förevarande proposition, nr 36, hänvisades till lagutskott.

---

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran bevillningsutskottets betänkanden nr 7—9, första lagutskottets utlåtanden nr 4 och 5 samt jordbruksutskottets utlåtanden nr 2 och 10—15.

---

På framställning av herr andre vice talmannen beslöts att första lagutskottets utlåtande nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 30 maj 1919 om rätt till litterära och musikaliska verk m. m., skulle uppföras sist bland två gånger bordlagda ärenden på föredragningslistan för morgondagens sammanträde.

---

Anmälades och bordlades första lagutskottets utlåtande nr 6, i anledning av väckt motion med förslag till lag angående slakt av husdjur.

---

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.40 e. m.

In fidem  
*G. H. Berggren.*

---

## Lördagen den 21 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr *Löfgren* anmälde, att han infunnit sig vid riksdagen.

Företogs val av tjugufyra valmän för utseende av ej mindre riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare än även riksdagens militieombudsman och dennes efterträdare; och befunnos efter valförrättningens slut hava blivit till valmän utsedda:

herr Bergman	med 54 röster,
» Bergström, David K.,	» 54 »
» Bergström, P. Albert,	» 54 »
» Björnsson	» 54 »
» Boberg	» 54 »
» Bodin	» 54 »
» Ekman	» 54 »
» Enhörning	» 54 »
» Frändén	» 54 »
» von Geijer	» 54 »
» Granath	» 54 »
» Hansson, Sigfrid	» 54 »
» Jonsson	» 54 »
» Julin	» 54 »
» Klefbeck	» 54 »
» Larson, V. Edward,	» 54 »
» Linder	» 54 »
» Norling	» 54 »
» Reuterskiöld	» 54 »
» Sandegård	» 54 »
greve Spens	» 54 »
herr von Sydow	» 54 »
» Thelin	» 54 »
» Wagnsson	» 54 »

Anställdes val av sex suppleanter för de valmän, som av kammaren fått i uppdrag att utse ej mindre riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare än även riksdagens militieombudsman och dennes efterträdare; och befunnos efter valförrättningens slut hava blivit till suppleanter utsedda:

herr Gustafson, J. Fritiof,	med 37 röster,
» Svenson, Ernst W.,	» 37 »
» Hagman	» 37 »
friherre Lagerfelt	» 37 »
herr Pålsson	» 37 »
» Schlyter	» 37 » ,

sedan ordningen dem emellan blivit genom lottning bestämd.

Företogs val av tolv ledamöter i särskilda utskottet. Därvid avlämnades 57 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Schlyter,  
» Bissmark,  
» Lindhagen,  
» Löfgren,  
» Frändén,  
» Linder,  
» Gustafsson, Per J.,  
» Johansson, Johan Bernhard,  
» Åkerberg,  
» Jonsson,  
» Öhman,  
» Björck, K. A. Wilhelm.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Anställdes val av tolv suppleanter i särskilda utskottet. Därvid avlämnades 32 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Linders,  
» Ekman,  
» Carlsson, Olof,  
» Carlsson, Carl A.,  
friherre Lagerfelt,  
herr Wagnsson,  
» Nilsson, Alexander,  
» Ehrnberg,  
» Åström,  
» Karlsson, Gottfrid,  
» Halvarsson,  
» Sandegård.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran första lagutskottets utlåtande nr 6.

Föredrogs ånyo konstitutionsutskottets utlåtande nr 4, i anledning av väckta motioner angående biträdande från Sveriges sida av ett av sovjetregeringen inför Nationernas förbund framlagt avrustningsförslag.

Ang.  
biträdande av  
ett av sovjet-  
regeringen  
framlagt av-  
rustnings-  
förslag.

Uti de likalydande, till konstitutionsutskottet hänvisade motionerna nr 189 i första kammaren av herr *Nerman* och nr 242 i andra kammaren av herr *Kilbom* m. fl. hade hemställts, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t dels i princip uttala sig för i Genève föreliggande, av sovjetregeringen framförda avrustningsförslag samt dels anhålla, att regeringen ville genom den svenska delegationen i Nationernas förbund och dess avrustningskonferenser i alla instanser och i alla detaljer verka för och rösta i enlighet med denna riksdagens ståndpunkt.

Utskottet hade i det nu ifrågavarande utlåtandet av angivna orsaker hemställt, att förevarande motioner icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

**Herr Nerman:** Herr talman! Då det gäller att välja inledningsspråk till den lilla utläggning, jag ju inte kan undgå att hålla vid avlivandet av min motion — något större propagandatal har väl tacksammare publik på annat håll — så kan jag inte finna något lämpligare än Pauli ord till de socialdemokrater, lektor Ivan Paulis ord i Social-Demokratens julaftonsnummer 1930:

»Liksom antikens romare firar vi julen som fest till slavernas befrielse, men inte som en minnets utan som en löftets fest. Och vi lägger gärna också in den evangeliska julhälsningens vackra löfte om frid på jorden. Men vi ämnar icke nöja oss med att som de kristna kyrkorna läsa det löftet högt varje jul under tvåusen år och däremellan välsigna vapnen åt stridande folk. Det måste bli allvar av det sekellånga talet om fred på jorden.»

Vi får väl, herr talman, herr Pauli, fatta detta energiska uttalande som ett tecken på, att man — i arbetarklassens djupa leder är orolig och väntar »allvar» nu äntligen av socialdemokratiens tal allt sedan krigets slut om avrustning. Oron är tydligen nu så stark, att ledningen måste skärpa tonen. Oron är mycket stark bland de arbetande massorna överallt ute i världen. Till yttermera visso läste man härom dagen — den 16/2 — i samma tidning, Social-Demokraten, intervjuer med ett par i Genève mycket hemmastadda briter, lord Cecil och utrikesminister Henderson, av vilka jag tillåter mig citera ett par rader.

Lord Cecil yttrar, »att det är nödvändigt att folken utövar stark påtryckning på respektive regeringar. Staterna hade... alla erkänt, att ett allvarligt avrustningsförsök måste göras, och många stater, som exempelvis Storbritannien, ägde en djup övertygelse om att det inte får stanna vid ett försök, utan att man absolut måste uppnå ett resultat. Slutligen betonades vilken utomordentlig betydelse offentlighetens mening äger».

Och Henderson trodde, att trots allt 1932 års avrustningskonferens skulle kunna lösa sin uppgift, »förutsatt att regeringarna understöddes av den offentliga meningar i respektive länder. Om folken verkligen vill det, sade han, då kommer regeringarna att avsluta avrustningstraktater. Därför vore det ytterst viktigt att vinna den offentliga meningen i världen för avrustningsidén.»

Så bedömes av två experter vikten av just den påtryckning på regeringarna, som vi kommunister har åsyftat med vår här till begravning föreliggande motion. Tidigare har också i svenska riksdagen hävdats nödvändigheten att svenska folket får veta vad som sker i utrikesfrågor. Här var en lång debatt i mars 1916 med allvarliga farhågor från den s. k. vänstern. Herr Palmstierna förklarade: »Det duger icke, att folket är så okunnigt, att sådan ovetenhet råder i utrikespolitiska ting. Ja, till och med riksdagsmännen», säger herr Palmstierna, »i varje fall den mycket övervägande delen av dem, vet ju i själva verket icke mycket mer än allmänheten vet genom tidningspressen.» Vi får hoppas, att upplysningen har stigit på Helgeandsholmen sedan dess.

Herr Edén underströk vid samma tillfälle behovet »hos folket självt att få vara med, känslan att äga rätten därtill och känslan av oro att icke ha någon ting att säga». Och herr Sandler undrade, hur det kunde vara ett misstroendevotum mot regeringen, om »det bleve klart för hela världen, att det icke blott är den ena statsmakten, man har att göra med här, utan bägge statsmakterna tillsammans, som i intim samverkan företräder en och samma utrikespolitik».

Nå, på den oron följde i sinom tid 1921 utrikesnämnden, med åtta ledamöter

Ang.  
biträdande av  
ett av sovjet-  
regeringen  
framlagt av-  
rustnings-  
förslag.  
(Forts.)

*Ang.  
biträdande av  
ett av sovjet-  
regeringen  
framlagt av-  
rustnings-  
förslag.  
(Forts.)*

från varje kammare, avsedd att vara organ för samarbetet mellan regering och riksdag i utrikesärenden. Det låga antalet ledamöter plus proportionalismen vid riksdagsvalen sörjer nu väl för, att bara de stora partierna jämte de smärre borgerliga får vara med, och till på köpet edsvurna! Socialdemokratien har exempelvis sex av sina ledare där, men då de är edsvurna, vad vet stora partiet och därmed arbetarrörelsens stora massa i utrikesfrågor? Ingenting! »Det duger icke, att folket är så okunnigt», sade herr Palmstierna. »Vad far gör är väl gjort», säger ett gammalt ordstäv, och med det får väl massorna trösta sig — i väntan på mobiliseringen!

Någon demokrati och öppen diplomati är det då rakt inte. Och om nu det nationella blockets partier alla har sådan tillit till den sittande regeringen — vars löften av den 19 januari genom utrikesministern enligt utskottet »torde vara fullt betryggande» —, så måste vi kommunister förklara oss oartiga nog att inte hysa samma blinda förtroende till den regerings- och utskottsdiktatur, som är den nuvarande borgerliga parlamentarismens typ. Och vad allvarligare är: svenska folket torde i detta nu knappast känna sig riktigt övertygat om den varma viljan i Genève att av- eller nedrusta eller ens att Sveriges ombud kommer att bli vidare energiska påfösare därför. Sveriges tidigare uppträdande där har inte alltid varit alltför hedrande; jag erinrar om Mosulfrågan. Och frågan är om de kapitalistiska staterna inklusive Sverige rimligen kan väntas ha någon större brådska i fredsfrågan.

Vad Sovjetunionen beträffar, torde dess avrustningsvilja vara otvivelaktig. Själva lord Cecil förklarade nyligen, enligt Svenska Dagbladet <sup>30/1</sup>, som sin övertygelse, »att Sovjetryssland skulle vara villigt att godkänna en förnuftig nedrustningsplan». Skäl, som styrker Sovjets ärlighet som avrustningsvän är bland annat:

den omständigheten att Sovjet är ett arbetar- och bondeland, där någon rustningsintresserad klass inte finns,

vidare Sovjets eget officiella avrustningsförslag, det enda som hittills föreligger,

vidare Sovjets tydliga behov av fred och goda affärsförbindelser under sitt uppbygge,

vidare Sovjets behandling av Kinas fredsbrott i förfölj,

vidare den ringa utgiften till militärsyften per huvud; enligt en källa, som inte kan misstänkas för bolsjevikvänlighet, Tidens kalender 1930, var bland anförda 36 rustande stater Frankrike etta med kr. 23:37 per huvud och år, Sverige god tvåa bland alla med 22:77, Italien trea med 19:77 etc. Långt nere som 25:a kommer Sovjetunionen med 8:02 per huvud — tredjedelen av Sveriges utgifter.

Vidare uppger kapten Brunskog, vars byrå nyss har hedrats med anslag även av högern som saklig — och ofarlig —, i sin bok Nedrustningsfrågan, att Sovjets krigsbudget inte är femtedelen av Europas, och då utgör Sovjet inemot hälften av Europa i yta och tredjedelen i befolkning.

När nu Sovjet på sistone har gjort närmande till diplomatiskt umgänge med de andra staterna, är det sannerligen också på tiden, att de andra — storgubbar och småputtar — inte envisas att alltjämt uppträda med gudsnådighet å la gamla hovfröknar mot den ryska flickan. De kan få sämre sällskap. Man kanske skulle kunna säga, att de har det redan — inbördes!

Till en början mötte Sovjets avrustningsförslag i Genève bara hån. Man satte upp de obotfärdigas förhinder, skyllde på formella skäl, men Sovjet kom igen med förslag, som inte kunde formellt avvisas, och det är Sovjets direkta aktion, som håller på att tvinga fram realbehandling. Att så sker, beror också på, att det förslaget har väckt så stark genklang ute bland massorna, långt in i det borgerliga pacifistlägret. Massorna har börjat tröttna.

Ingen kan ta miste på den aktivitet och entusiasm, som för närvarande kännetecknar fredsrörelsen, inte bara den statsunderstödda, som har den här församlingens förtroende, utan också och mera den misstänkta, den som saknar statligt förtroende. Den har nu inte heller den revolutionära arbetarrörelsens förtroende vad beträffar effektiviteten, men det får inte hindra oss kommunister att klart säga ifrån, att det finns mycken ärlig strävan, mycken allvarlig fredslängtan och offervillighet för freden bland de stora samhällsgrupper, som nu arbetar på olika vägar, religiösa eller icke, värnpliktsvägran eller icke. Ju allvarligare och ärligare dessa pacifisters strävan är, desto snarare och hårdare ska de emellertid finna, att de stöter på *statens motstånd*.

Varför skulle då inte svenska *staten* kunna vara lika ärligt fredsvänlig som svenska *folket*? Varför kan man inte tro diplomatfraserna? Därför att stat och folk tyvärr är skilda saker. Därför att folken inte härskar i staterna. Kapitalismen härskar genom borgarklassen. Och kapitalismen kan rent historiskt inte avrusta. Den är ju baserad på en anarki av konkurrens, om råmaterial, om marknader etc., så som vi har påvisat i den nu avstyrkta motionen. Finanskapitalets utrikespolitik är nu en gång historiskt *imperialismen*. Rustningarna och deras utveckling och modernisering är i kapitalismens anarki lika nödvändiga som spionaget, de hemliga utgifterna och — bönen för krigsmakten. Därför har också rustningarna ökat avsevärt under de hundratals sammanträden, Nationernas förbund har ägnat avrustningsdebatten. Jag citerar åter lord Cecil via Social-Demokraten: »Truppernas antal har inte stigit, men rustningsanslagen har det, och detta vore ett oroande faktum, ty det betyder, att trupperna är bättre rustade och att ett krigs förödelse skulle bli ännu värre än förut.»

Jag citerar vidare kapten Brunskogs bok: »Europas direkta rustningsutgifter per år var år 1913 i svenska kronor 8,700 miljoner, år 1928 9,500 miljoner. D. v. s. nu 800 miljoner mer än före kriget trots Tysklands, Österrikes, Ungerns och Bulgariens tvångsavrustning.» Därtill kommer Rysslands betydande nedrustning mot 1913.

Men jag förstår, att jag har begärt för mycket. Det är inte så lätt för kapitalistiska stater att ställa sig försvarslösa. Att vänta något sådant är kanske lika utopistiskt som att kräva, att kristenheten skulle bli kristen. Och Sverige för sin del har ju också så stora ekonomiska intressen i rustningar, har ju redan en imperialistisk ekonomisk maktställning att försvara, är ju ledande rustningsfabrikant. Ja, det är ganska betecknande för Bofors' ställning i landets folkhushållning och prosperitet, att man i dagspressen har kunnat läsa, att äktenskapsfrekvensen bland Sveriges arbetare är störst just omkring kanongjuterierna: »Den kraftiga stegringen i Karlskoga motiveras dels med folkökningen, dels med de goda konjunkturerna vid Bofors och Björkborn på grund av stora leveranser av krigsmaterial till Sydamerika.» Frid på jorden och människorna en god vilje!

Vi får väl inte begära det övermänskliga. Vi får väl nöja oss med utrikesministerns mycket vaga direktiv till de svenska Genèveombuden att »söka biträda varje praktisk och genomförbar åtgärd, som kan medverka till det internationella nedrustningsarbetet». Ett så taggtrådsomgärdat diplomatuttalande förpliktar ju till — ingenting.

Vad hänsynen till övrigt beträffar, är säkert också avrustningen omöjlig med hänsyn till *de färgade folken*. De skulle ju, om deras vita bödlars — jag säger med full avsikt vita bödlars — rustningar försvann, kunna slå sig fria! En allvarlig historia för parasiten. Europa skulle i så fall tvingas att leva på eget arbete och därmed tvingas att skaffa sig en ordnad arbetets hushållning, d. v. s. socialism.

Vidare är det hänsynen till *den inre fienden*, som ju är ett mycket viktigt

Ang.  
biträdande av  
ett av sovjet-  
regeringen  
framlagt av-  
rustnings-  
förslag.  
(Forts.)

Ang.  
bidragande av  
ett av sovjet-  
regeringen  
framlagt av-  
rustnings-  
förslag.  
(Forts.)

föremål för fosterlandsförsvaret. Den saken är till fyllest omvitnad. Ja, även de borgerliga pacifisterna vill ju fastläsa status quo; de är ju blinda för, att historien är dynamisk — att den sker också i revolutioner, när sådana har blivit oundgängliga — och att just den enda grunden för en betryggande fred är, att de arbetande massorna, som inte har intresse av krig, tager makten, på det sätt det nu kan ske, och avför från makten den nuvarande ledningen, kapitalismens härskarklass, som har direkt intresse av statlig expansion och därmed rustningar och krig.

Nej, avrustningens möjligheter är inte stora. Det finns en rolig italiensk karikatyrteckning över Nationernas förbund, som står uppställt framför dörren till avrustningen och väntar — väntar på varandra. Alla staterna, John Bull, Marianne, Medelsvensson och vad de allt heter, allesammans står de och krusar som på en bättre lantbjudning och bjuder de andra att gå före. För all del, inte ska jag gå först!

Till konstitutionsutskottets avstyrkan av min motion har fogats två reservationer. Den ena är av herr Forssell, som finner motionen sakna »allt positivt värde ur svensk eller allmän västerländsk synpunkt». Den satsen är ett mycket vackert belägg på vad jag nyss kallade gudsnådlighet å la gamla hovfröknar. Begreppet västerländsk inbegriper som bekant både Lappo och Italien och har överhuvud, om man tänker på de vitas sekellånga behandling av de färgade och på världskriget, en säregen gloria. När herr Forssell såväl här i betänkan- det som härom dagen i andra kammaren glödande talade för det nationella som det högsta av allt, högre än freden, då hade han verkligen 1500-talets hela charme.

Just det nationella barbariet, ty nationalism är i våra dagar barbari i ett land, där intet nationellt förtryck längre råder — sådana finns det gunås — just det nationella barbariet skjuter sådana blommor som skandalen med Remarquefilmen och dess förbjudande i Tyskland och Österrike, familjekultur där mormödrarna ger skolbarn skarpladdade armérevolver till julklapp, fascismen, Lappo, m. fl. Jag tycker verkligen, att sällskapet med herr Forssells »västerländska» kultur är mindre rekommenderande för svenska riksdagen, än sällskapet med t. ex. den bannlysta Svenska freds- och skiljedomsföreningen. I realiteten står givetvis frågan om freden och avrustningen så: det gäller att avväpna de makter, som kan ställa till krig! Och vilka är de? Jo, den internationella kapitalismen, dess olika sektioner. Fredsfrågan är, djupare sett, en fråga om samhällsmakten, produktionssystemet. Därmed är vår kommunistiska ståndpunkt given och mycket enkel: avväpning av borgarsamhället, beväpning så länge det är nödvändigt av det arbetande folkets land!

I en särskild reservation har också herr Reuterskiöld funnit vår motion formellt oegentlig. »Möjlighet» att riksdagen skulle handla så, som vi har begärt, tycks reservanten dock inte vilja förneka. Jag erkänner villigt motionens formella skröpligheter. Den är inte så klädd i frack, som man ska vara, där nationerna uppträder officiellt i sitt umgänge, men om den är så föga hovmässig, beror det på, att den kommer direkt ur folket, ur en folklig längtan att påverka, att påverka regeringarna så som lord Cecil rekommenderade. Det är inte längre »demokratien», som själv får sköta sina livsfrågor. »Demokratins» partistyrrelser har tagit patent på fredsfrågan, alldeles som tidigare tsaren och andra framstående furstliga pacifister. Det vore önskligt, att massorna själva toge sig rätten tillbaka. Då först kan det bli något gjort.

Vi kommunister har inte drömt om bifall från denna församling för ett så oerhört steg, som att riksdagen, folkets valda representation, skulle hos regeringen våga »anhålla» om ständaktig fredskamp genom stöd åt det enda avrustningsförslag som finns. Och vi menar därmed inte bara det först inlämnade sovjetdokumentet utan hela Sovjets aktion i Genève, som hänger ihop och



utgör en konsekvent linje. Men vi är övertygade om, att ute bland Sveriges arbetande folk växer sympatierna för sovjets aktion och förståelsen för, att det är folken själva, som måste tvinga sina styresmän till handling. Så som Sveriges store frihesskald Oscar Patrick Sturzen-Becker klassiskt har uttryckt det i sin mäktiga dikt »Handling»:

»Att något och manligt tala är väl,  
men mer är att handla mycket;  
och detta må skrivas i folkens själ,  
varhelst de trampas med trotsig hæl  
ännu utav förtrycket.»

Ang.  
biträdande av  
ett av sovjet-  
regeringen  
framlagt av-  
rustnings-  
förslag.  
(Forts.)

Det passar precis på folken, som i detta nu trampas av kapitalismens pansrade förtryckarkhäl.

Herr talman! Jag ber att få yrka avslag på utskottets hemställan och bifall till motionen.

Överläggningen angående förevarande utlåtande blev nu för en stund avbruten för att begärt tillfälle skulle beredas en ledamot av statsrådet att avlämna en kungl. proposition.

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena friherre *Ramel* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 92, angående bestridande från anslaget till allmänna indragningsstaten av en arbetaren K. J. Johansson tillerkänd livränta.

Fortsattes överläggningen angående konstitutionsutskottets utlåtande nr 4.

Herr **Vennerström**: Då jag hörde herr Nerman i sitt anförande med sin skaldiska begåvning citera en annan mycket berömd skald, nämligen Sturzen-Becker, så talade herr Nerman om det goda visdomsordet, att litet tala och mycket handla. Det föreföll mig emellertid, som om herr Nerman själv inte lystrade till dessa Sturzen-Beckers visdomsord utan talade mycket och handlade litet. Jag anser emellertid, att herr Nermans långa anförande och hans ganska korta motion inte bilda lämplig utgångspunkt för en stor debatt rörande önskvärdheten av en allmän internationell avrustning i världen. Jag kan gärna för sänjans skull medgiva till herr Nerman, att en sådan avrustning enligt min mening vore mycket önskvärd. Inte heller lämnar herr Nermans anförande och motion någon anledning att diskutera ärligheten och eventuellt oärligheten av Sovjetunionens av herr Nerman varmt rekommenderade avrustningsförslag. Även därvidlag kan jag för sänjans skull erkänna, att enligt min mening denna avrustningsaktion är förestavad av ungefärligen samma ärlighet eller eventuellt oärlighet som övriga förslag från de andra nationernas sida.

Ang.  
biträdande av  
ett av sovjet-  
regeringen  
framlagt av-  
rustnings-  
förslag.  
(Forts.)

Inte heller bildade herr Nermans anförande och motion någon lämplig grundval för debatten om önskvärdheten av att avrustningsförslaget från Sovjetunionen åren 1927 och 1928 hade kommit att godkännas av den förberedande nedrustningskommissionen. Jag kan även i detta fall för min del erkänna — återigen för den goda sänjans skull — att det hade varit av värde även för vårt eget land, om den rättsliga situationen och säkerheten i världen varit sådan, att lejonparten av länderna funnit sig kunna godkänna ett sådant förslag.

Från poesins höga rymder och från diktens höga koturn, där herr Nerman haft sin varelse, vill jag för min del nu nedstiga till den prosaiska verklighetens värld, d. v. s. till herr Nermans enligt hans eget erkännande ganska lättvindigt hopformulerade motion. Jag hörde inte, huruvida herr Nerman nu i

Ang.  
biträdande av  
ett av sovjet-  
regeringen  
framlagt av-  
rustnings-  
förslag.  
(Forts.)

dag ville avrusta med den konservativa hexameterrytmen eller med den moderna jazzrytmen, men det kan väl vara ungefär hugget som stucket, vilken rytm som användes. Det förefaller mig lämpligt att gå in medias res, d. v. s. till herr Nermans yrkande om, att riksdagen skulle anhålla hos regeringen om instruktion för den svenska delegationen till den kommande stora konferensen 1932, så att Sverige där inte bara principiellt utan i varje detalj följde Sovjetunionens förslag och metoder.

I det sammanhanget kan det, herr Nerman, vara av ett visst värde, att vi en gång för alla i denna kammare söka utklara gången av Sovjetunionens handlingsmetoder där nere. Jag tror, att en sådan liten repetitionskurs också till äventyrs kan ge herr Nerman ett och annat av välbehövligt sakligt innehåll, så mycket mera som man av herr Nermans framställning får den uppfattningen, att Sovjetunionens handlingssätt kunde karakteriseras av Luthers bekanta ord om, att »här står jag och kan icke annat», och att det inte fanns några skiftningar eller glidningar i Sovjetunionens hållning. Jag vill gentemot denna mytbildning säga, att det varit ifrån Sovjetunionens sida ett glidande från position till position, från konvention till konvention, och vi kunna urskilja åtminstone tre väsentligen skilda ståndpunkter, ståndpunkten 1928, 1929 och så slutligen ståndpunkten 1930 — förliden höst.

Jag vill nu först se litet på ståndpunkten 1928 — den kronologiska beteckningen täcker inte helt, men jag tar i alla fall det året, eftersom det var då man slutbehandlade Sovjetunionens förslag om den fullständiga, omedelbara och universella avrustningen, varvid detta blev så gott som enhälligt avslaget av vederbörande stater nere i Genève. Då detta konventionsförslag var expedierat — jag lämnar å sido, om det blev behandlat som sig borde, ty det hör inte hit i detta sammanhang — kom ögonblickligen sovjetdelegationens ledande man, Litvinov, fram med en uppenbarligen långt i förväg tillverkad, mycket omsorgsfullt förberedd konvention i inte mindre än 49 väl utformade artiklar, där man icke begärde genomförande av en fullständig avrustning utan en proportionell och i viss mån progressiv begränsning av de då befintliga rustningarna.

Jag har denna konvention framför mig och kan ur densamma nämna bl. a. det, att den delar upp lantarméerna i trenne olika grupper, dels sådana, som finnas ha över 200,000 man, sådana med mellan 40,000—200,000 man och så slutligen sådana med under 40,000 man. Jag finner vidare, att beträffande den första gruppen, den, vars armé består av över 200,000 man, begär man en nedskrivning med 50 procent; för den andra gruppen en nedskrivning med en tredjedel och för den tredje gruppen en nedskrivning med en fjärdedel. Detta gör, herr Nerman, om vi skola sänka oss från poesiens rymder ned till den enkla, vanliga matematiken, att om vi tänka på en av de större staterna, som har, låt oss säga, en armé på 210,000 man, skulle denna enligt sovjetförslaget nedskäras till 105,000 man. Antag sedan, att vi ha en stat med en armé, som skulle räknas till den andra kategorien, och att denna armé exempelvis skulle bestå av 180,000 man, så skulle den då minskas med tredjedelen. Den staten skulle sålunda ha rätt att hålla inte mindre än 120,000 man, alltså väsentligt mer än vad den större staten skulle för sin del få ha rätt att hålla.

Går jag sedan vidare till exempelvis den progressiva minskningen av flottorna, så gällde det för stormaktsmariner över 200,000 ton, att sovjetförslaget innebar en sänkning med 50 procent. För mariner med ett tontal, liggande under 200,000 ton, skulle sänkningen bli 25 procent. Detta skulle sålunda få till resultat, att för en stormaktsmarin på, låt oss säga, 210,000 ton skulle tillåtna tontalet sänkas till 105,000 ton och att för en medelstor marin, med en flotta om exempelvis 180,000 ton, tontalet skulle sänkas med en fjärdedel, vadan den staten enligt sovjetmetoden skulle få ha rätt att behålla en marin på inte mindre än 135,000 ton.

Jag får verkligen säga, att när herr Nerman nu anmodar den svenska riksdagen att i varje detalj följa Sovjetunionens nedrustningsförslag, förefaller det åtminstone mig tämligen naturligt, att den svenska delegationen i Genève åtminstone på den punkten av praktiska och förståndiga skäl vägrade att biträda ett sådant förslag.

Men, herr Nerman, vi äro inte ännu färdiga med denna repetitionskurs. Vi kunna gå ett stycke till och kunna gå fram till hösten 1930, i november och december månader, när man i Genève äntligen nådde fram till den slutliga konventionen, som nu skall föreläggas den stora nedrustningskonferensen år 1932. Där få vi den tredje positionen från Sovjets sida och i den är det icke tal om fullständig avrustningskonvention, inte heller om begränsningskonvention utan där går Sovjet fram med separata yrkanden på de särskilda punkterna. Och vi finna, herr Nerman, att i många fall stod Sverige den gången på samma sida som Sovjetunionen, och vi finna till på köpet, att en sådan stat som Mussolinis Italien även råkade att i vissa huvudpunkter rösta på samma sätt som Sovjetunionen och Sverige. Bland annat kan det meddelas, att i den reservation, som Lunatjarskij i Litvinovs frånvaro knöt till konventionen den 9 december 1930, påpekade Sovjetdelegationen, att den för sin del gått in för och vidhöll ståndpunkten om, att manskapsreserverna borde inryckas i konventionen, och i det fallet röstade den svenska delegationen för samma ståndpunkt som Sovjetunionen, nämligen för reservernas medtagande. I samma reservation meddelas därjämte, att Sovjetunionen gått in för och även bestämt bibehöll den positionen, att materiebegränsning bör ske inte på den budgetära, inte på den ekonomiska vägen utan på den direkta begränsningens väg, och jag kan säga herr Nerman, att den svenska delegationen ställde sig på samma linje som Sovjetunionen även i det fallet.

Då herr Nerman alltså vädjar till den svenska riksdagen att principiellt och i detalj godkänna från sovjetunionen i Genève föreliggande förslag, medger åtminstone undertecknad, att min tämligen rymliga intelligens inte räcker till för att spänna över detta väldiga område, så att man skall kunna följa Sovjet i alla dess svängar och krumbukter.

Detta om vad som har varit. Sedan återstår, herr Nerman, att granska, vilka förslag från Sovjetunionen som verkligen för närvarande föreligga till konferensen 1932. Därvidlag finna vi, att Lunatjarskij i den ovannämnda omsorgsfullt utarbetade reservationen av den 9 december i följ uttalar, att den ryska delegationen »vill fullfölja sin oavslutliga kamp för freden» och att den »vill upprätthålla sina egna avrustningsförslag vid den kommande konferensen». Ja, herr Nerman, vad ligger egentligen i detta? Vilka förslag från Sovjetunionens sida skola fullföljas vid konferensen? Jag har för min del icke förmågan att rannsaka hjärtan och njurar, och jag tror, att den Ture Nerman, som på grund av förräderi mot Sovjetunionen nu är bannlyst av den heliga moskovitiska kyrkan, inte heller har förmågan att för den svenska riksdagen klargöra, vilka förslag som Sovjetunionen till sist kommer att fullfölja i Genève.

Men vi ha i Lunatjarskijs reservation även en § 10, som kanske drager undan höljet för framtiden och låter oss litet klarare skönja, vad som kan komma från Sovjetunionens sida. Denna punkt i Lunatjarskijs reservation tager nämligen fasta på den förberedande kommissionens beslut av den 19 april 1929, enligt vilket Sovjetunionens andra förslag — märk väl, icke det första utan det andra, nämligen om den proportionella nedrustningen — jämte de övriga förslagen skall framläggas vid den slutliga konferensen, som ju är fastställd till 1932. I den tionde paragrafen i Lunatjarskijs reservation förklaras, att Sovjetdelegationen »känner sig förvissad om, att kommissionen vill utföra detta beslut genom att kommunicera Sovjets nedrustningskonven-

Ang.  
biträdande av  
ett av sovjet-  
regeringen  
framlagt av-  
rustnings-  
förslag.  
(Forts.)

Ang.  
biträdande av  
ett av sovjet-  
regeringen  
framlagt av-  
rustnings-  
förslag.  
(Forts.)

tion» — alltså nummer två — »till den kommande konferensen tillsammans med sina egna förslag». Jag kan inte läsa detta på annat sätt än att Sovjetunionen, då man kommer fram till konferensen 1932, för sin del närmast är benägen att icke gå på herr Nermans linje med det första fullständiga avrustningsförslaget utan tvärtom är sinnad att till 1932 väsentligen gå på linjen nummer två, d. v. s. framföra just den begränsningskonvention, som jag haft tillfälle att en liten smula i detalj kritisera.

Jag vill nu inte fortsätta denna repetitionskurs längre — den kan ha varat länge nog. Men jag vill för min del och å utskottets vägnar göra den sammanfattningen, att den svenska riksdagen och de svenska statsmakterna icke rimligen i förväg kunna binda sig i princip eller i detalj vid ståndpunkter, om vilka de för närvarande intet veta. Den enda rimliga positionen för de svenska statsmakterna är den, som angavs i det uttalande hans excellens statsministern gjorde i början av året, nämligen att Sverige lämnar sina delegater instruktioner att med alla till buds stående medel och vid alla tillfällen söka främja sådana förslag, som bidraga till den internationella nedrustningens effektivitet.

Och jag går, herr Nerman, ännu ett stycke längre. Jag vill som gammal avrustningsman säga, att enligt min tro ett insläende på de linjer, som herr Nerman nu rekommenderar, icke skulle gagna utan tvärtom väsentligen skada det arbete på en internationell nedrustning, som jag är viss om att den svenska riksdagen, följande gamla goda traditioner, vill på bästa möjliga sätt medverka till.

Som saken nu ligger till nere i Genève, är det högsta möjliga man där kan uppnå 1932 en konvention, som begränsar möjligheterna till kapprustning, d. v. s. skjuter för en övre rigel. Man kan inte tänka sig, att man skall kunna nå fram till ett beslut om en fullständig avrustning i den ena eller andra formen. Skulle Sveriges anslutning till herr Nermans linje — vi göra detta orimliga antagande — leda till ett tillfälligt majoritetsbeslut vid konferensen 1932, betyder detta icke något annat, än att man slår i spillror, tillintetgör och mosar sönder den nu utarbetade konventionen. Man raserar många års långa och hårda arbeten, och man kan måhända även förmoda, att slutresultatet bleve ett sprängande av Nationernas förbund. Jag vill för min del säga, att ett insläende på den linjen icke kan vara av värde för nedrustningens och icke heller för avrustningens sak. Vi få i stället tills vidare koncentrera oss på att få den övre spärren, regeln för kapprustningen, dragen, och sedan få vi se till att göra det bästa möjliga, varje stat för sig, med stigande demokratisk fredlig maktutövning, för att inom den ramen uppnå bästa möjliga nationella och internationella nedrustningsresultat.

Jag vill med denna motivering, mina herrar och herr Nerman, för min del yrka bifall till utskottets hemställan om avslag på motionen.

Herr Nerman: Jag skall inte ta upp tiden med att gå in i detaljer, men det var inga lysande perspektiv, som herr Vennerström med all sin sakkunskap kunde utlova till nästa år, och jag tror, att han har alldeles rätt i det. Han lovade, att det inte blir någon avrustning. Vi kommunister är tämligen övertygade om, att det inte ens blir början till en avrustning.

Det var emellertid angenämt, att vi för en gångs skull fick litet detaljer i avrustningsfrågan, och det intresse, med vilket kammarens ledamöter åhörde hans anförande, visade, att det fyllde ett länge känt behov. Det bestyrker ytterligare min uppfattning, att utrikespolitiska förhållanden och frågor alltså är latin, inte bara för folket men även för dess vördade representanter.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, gjordes i enlighet med där-  
under förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet  
i det under behandling varande utlåtandet hemställt samt vidare på bifall  
till de i ämnet väckta motionerna; och förklarades den förra propositionen, som  
upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Ang.  
biträdande av  
ett av sovjet-  
regeringen  
framlagt av-  
rustnings-  
förslag.  
(Forts.)

Herr statsrådet *Gyllenswärd* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 96, angående ersättning till f. d. landskamreraren G. V. Eiserman för  
mistade sportelinkomster;

nr 98, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 6  
juni 1924 (nr 361) om samhällets barnavård;

nr 99, angående försäljning av en Kungl. Maj:ts och kronan tillhörig håll-  
hägnad i Sattajärvi by inom Pajala socken av Norrbottens län;

nr 103, angående efterskänkande i vissa fall av kronans rätt till dana-  
arv;

nr 104, angående avstående av viss del av allmänna arvsfondens rätt till  
arv efter Olga Maria Weidenhielm; samt

nr 106, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 3 § 2 mom. för-  
ordningen den 6 november 1908 (nr 129) angående en särskild stämpelavgift  
vid köp och byte av fondpapper.

Föredrogos ånyo bevillningsutskottets betänkanden:

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tullfri införsel  
av två telefonkablar;

nr 4, i anledning av väckta motioner angående beredande åt kommun av  
säkerhet för utfående av kommunen tillkommande skogsaccis; samt

nr 5, i anledning av väckta motioner om viss ändring i 22 § 1 mom. kom-  
munalskattelagen.

Vad utskottet i dessa betänkanden hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning av andra lagutskottets utlåtande nr 7, i anled-  
ning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad ly-  
delse av 14 och 34 §§ i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring,  
bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogos ånyo bevillningsutskottets betänkanden:

nr 7, i anledning av väckt motion angående ökad effektivitet vid uttagandet  
av skatt å aktieutdelning; och

nr 8, i anledning av väckt motion angående viss ändring av bestämmelserna  
om kommunal beskattning av inkomst av skogsbruk.

Vad utskottet i dessa betänkanden hemställt bifölls.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 9, i anledning av väckta  
motioner om ändrad beräkning av underlaget för fastighetsskatten beträffande  
jordbruksfastighet.

Ang.  
repartitions-  
talet för jord-  
bruksfastighet.

I två likalydande, till bevillningsutskottet hänvisade motioner, nr 179 i  
första kammaren av herr *Reuterskiöld* m. fl. och nr 265 i andra kammaren

Ang.  
repartitions-  
talet för jord-  
bruksfastighet.  
(Forts.)

av herr *Lindgren* m. fl., hade hemställts, att riksdagen ville besluta, att såsom underlag för den del av den allmänna kommunalskatten, vilken utgjordes av fastighetsskatt, skulle för jordbruksfastighet påföras 5 skatteören för varje 100 kronor av fastighetens jordbruks-, tomt- och industrivärde samt 4 skatteören för varje 100 kronor av dess skogsvärde.

Utskottet hade i det nu föreliggande betänkandet anført:

»Då den av motionärerna berörda frågan om repartitionstalet för jordbruksfastighet innefattas i den utredning på kommunalbeskattningens område, varom 1928 och 1930 års riksdagar hemställt och för vilken kommunalskatteberedningen tillkallats, har utskottet, utan att ingå i saklig prövning av motionerna, funnit sig böra avstyrka bifall till desamma.

Utskottet får alltså hemställa, att de likalydande motionerna I: 179 av herr *Reuterskiöld* m. fl. och II: 265 av herr *Lindgren* m. fl., om ändrad beräkning av underlaget för fastighetsskatten beträffande jordbruksfastighet, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.»

Reservation hade avgivits av herrar *Jönsson* i Slätåker, *Jönsson* i Boa, *Olsson* i Golvvasta, *Andersson* i Boda, *Heiding* och *Anderson* i Norrköping, vilka ansett, att utskottets yttrande bort hava följande lydelse:

»Den av motionärerna berörda frågan om repartitionstalet för jordbruksfastighet innefattas i den utredning på kommunalbeskattningens område, varom 1928 och 1930 års riksdagar hemställt och för vilken kommunalskatteberedningen tillkallats. Utskottet, som förutsätter, att beredningen kommer att handlägga denna fråga med all möjlig skyndsamhet, har, utan att ingå i saklig prövning av motionerna, funnit sig böra avstyrka bifall till desamma.»

**Herr Reuterskiöld:** Herr talman! Utskottet har i detta utlåtande avstyrkt de väckta motionerna under hänvisning till pågående utredning och utan att ingå i någon saklig prövning av desamma. Utredningen avser, såvitt jag kan förstå, om man ser saken rent praktiskt, i huvudsak frågan, huruvida det nuvarande garantisystemet bör utbyggas till att omfatta även andra beskattningsunderlag än fastighet eller om det bör kunna övergivas. Men man utgår därvid överhuvud taget, åtminstone på borgerligt håll, i princip från den uppfattningen, att någon olikhet mellan beskattningsunderlagen icke bör ifrågakomma.

Nu ha motionärerna begärt, att här skulle genomföras en ändring, med beaktande av att utredning pågår och under framhävande av, att enligt deras åsikt den föreslagna ändringen icke kan anses föregripa resultatet av utredningen. Utskottet, som icke ingår i någon saklig prövning av själva frågan, ingår icke ens i prövning av frågan, huruvida ett sådant utbrytande vore möjligt. Jag vet väl, att utskottet förra året ansåg ett utbrytande icke böra ifrågakomma, men ett sådant var då icke ifrågasatt i det sammanhang, som det nu gäller, då man tänkt sig, att en dylik likställighet mellan olika slag av fastigheter, jordbruksfastighet och annan fastighet, skulle kunna genomföras, just därför att utredningen bygger på likställighetsprincipen och motionen rakt icke berör själva huvudfrågan, huruvida garantiskattesystemet skall förbli orubbat eller utsträckas eller icke alls bibehållas. Under sådana förhållanden synes det mig, som om utskottet i själva verket icke har svarat på frågan, om en sådan utbrytning är möjlig, och jag tror också, att man i allmänhet i princip är ganska ense om, att en likställighet åtminstone mellan fastigheterna vore att förorda.

Med hänsyn härtill, herr talman, ber jag att få yrka återremiss.

**Herr Bärq:** Jag skall, herr talman, icke spilla många ord på denna fråga. Jag ber endast att få meddela, att det inom utskottet blivit upplyst, att den sittande skatteberedningen för att handlägga ärendet med all möjlig skyndsamhet redan har utbrutit det från övriga under utredning varande frågor och att således, såvitt jag kan förstå, det önskemål, som motionären tror sig kunna vinna genom en återremiss, i stort sett är tillmötesgått genom de åtgärder, som skatteberedningen redan vidtagit.

Ang.  
repartitions-  
talet för jord-  
bruksfastighet.  
(Forts.)

Jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i avseende på det nu ifrågavarande betänkandet yrkats dels att vad utskottet hemställt skulle bifallas, dels ock att betänkandet skulle visas åter till utskottet.

Sedermera gjordes propositioner enligt berörda yrkanden; och förklarades propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Vid förnyad föredragning av första lagutskottets utlåtande nr 5, i anledning av väckt motion angående ändrade bestämmelser rörande kungörelser om exekutiva auktioner, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till avgörande jordbruksutskottets utlåtande nr 2, i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln gjorda framställningar jämte i ämnet väckta motioner.

#### *Punkterna 1—21.*

Vad utskottet hemställt bifölls.

#### *Punkten 22.*

Lades till handlingarna.

#### *Punkterna 23—40.*

Vad utskottet hemställt bifölls.

#### *Punkten 41.*

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att såsom statsbidrag till jordbrukarungdomens förbund för främjande av dess verksamhet under kalenderåret 1931 anvisa för budgetåret 1931/1932 ett extra anslag av 15,000 kronor.

Anslag till  
jordbrukar-  
ungdomens  
förbund.

I två inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 56 av herr *Johansson, Johan Bernhard* m. fl. och II: 209 av herr *Andersson* i Lindome m. fl., hade hemställts, att riksdagen måtte såsom statsunderstöd till främjande av jordbrukarungdomens förbunds verksamhet under år 1931 anvisa för budgetåret 1931/1932 såsom särskilda extra anslag dels till förbundets centrala verksamhet 20,000 kronor, dels ock till dess lokala verksamhet 15,000 kronor eller sammanlagt 35,000 kronor.

Utskottet hade i den nu föredragna punkten på anförda skäl hemställt, att riksdagen måtte med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å motionerna I: 56 och II: 209 såsom statsbidrag till jordbrukarungdomens förbund för främjande av dess verksamhet under kalenderåret 1931 anvisa för budgetåret 1931/1932 ett extra anslag av 15,000 kronor.

Anslag till  
jordbrukar-  
ungdomens  
förbund.  
(Forts.)

Reservation hade anmälts av herrar *Sederholm, J. B. Johansson, Tjällgren, Gabrielsson, Hedlund, Andersson* i Grimbo och *Weibull*, som ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till de i ämnet väckta motionerna I: 56 och II: 209.

**Herr Johansson, Johan Bernhard:** Herr talman! I denna punkt har avgivits en reservation, som upptagit ett av åtskilliga motionärer framställt yrkande om höjning av förevarande anslag till 35,000 kronor. Granskar man, vad samtliga myndigheter, som haft med detta ärende att göra, ha yttrat, finner man, att alla ha vitsordat jordbrukarungdomens förbunds gagnande verksamhet, liksom de även alla betygat, att en höjning av anslaget är behöfvig. Även departementschefen har gjort ett uttalande i samma riktning. Jordbrukarungdomens förbund har hemställt att komma i åtnjutande av ett statsunderstöd av 46,000 kronor. Lantbruksstyrelsen, som haft att förberedelsevis avgiva utlåtande över denna framställning, har funnit sig böra tillstyrka ett anslag av 34,400 kronor efter en motivering, som jag icke skall uppehålla mig vid. Det är detta lantbruksstyrelsens förslag, som motionärerna ha gjort till sitt eget. varvid dock siffran avrundats till 35,000 kronor. Även statskontoret har ansett en ökning böra ifrågakomma, ehuru icke så hög, i det beloppet föreslagits till 20,000 kronor. Departementschefen finner, att mycket starka skäl tala för önskvärdheten av att förbundet måtte komma i åtnjutande av förhöjt understöd, men därvid gör han ett uttalande om möjligheterna att erhålla detta av lotterimedel.

En invändning, som utskottet i sitt betänkande har gjort emot en höjning av anslaget, är, att man borde avvakta de lägre lantbruksundervisningssakkunnigas blivande förslag i ämnet. Jag vill emellertid erinra därom, att förbundets framställning avsåg 46,000 kronor, men att motionärerna ha företagit en nedprutning till 35,000 kronor, vilken nedprutning föranletts av den hemställan, som lantbruksstyrelsen gjort. Lantbruksstyrelsens förslag, som upptagits av motionärerna, grundar sig på det förhållandet, att jordbrukarungdomens förbund under förra året övertog den av Rockefellerinstitutionen förut bedrivna verksamheten här i landet. Rockefellerinstitutionen har för avsikt att helt avveckla sin verksamhet och successivt indraga hela sitt bidrag här inom landet, och det träffades förra året en överenskommelse, enligt vilken jordbrukarungdomens förbund skulle övertaga verksamheten. Staten kan för övrigt anses hava konfirmerat denna överenskommelse, därigenom att Kungl. Maj:t skall insätta en ledamot i jordbrukarungdomens förbunds styrelse.

Genom övertagandet av denna verksamhet har jordbrukarungdomens förbund givetvis påtagit sig ett ökat arbete och ökade kostnader. Det framgår av en uppgift i pressen, att det för närvarande har ett trettiootal ungdomskonsulenter. Man förstår, vilken omfattning denna rörelse har, när man ser uppgiften, att ungefär 20,000 medlemmar deltaga i arbetet. Lantbruksstyrelsen har således enligt mitt förmenande presterat synnerligen vägande och starka skäl för att förbundet måtte komma i åtnjutande av det höjda anslaget, som ju för övrigt är mycket måttligt tilltaget.

Nu har satsrådet i propositionen sagt, att om ytterligare understöd skulle befinnas nödvändigt, kunde förbundet lämpligen få bidrag av lotterimedel. Jag känner litet grand till vilken konkurrens som råder om lotterimedlen. När cirka två och en halv miljoner kronor skola fördelas, ligga ansökningar inne om kanske närmare femton miljoner kronor, och det är sannerligen inte så lätt att av dessa medel få bidrag till ett jordbruksändamål. För övrigt sker ju handläggningen av dessa frågor hos handelsdepartementet, och jag vet därför icke, om statsrådet kan garantera, att lotterimedel verkligen skola komma att ställas till förfogande.

Ett bidrag av lotterimedel skulle ju vidare icke bliva ett permanent anslag.



Den principen har som bekant tillämpats i fråga om lotterimedlen, att man endast lämnat bidrag för en kortare tid. Man kan icke tänka sig ett understöd av lotterimedel såsom fast anslag jämsides med ett budgetanslag.

Jag har nu utgått från att statsrådet med sitt uttalande avsett, att lotterimedel för framtiden skulle kunna ställas till förfogande. Skulle meningen åter vara, att förbundet årligen kunde få uttaga en större del av det bidrag, som redan beviljats, innebär det, att medlen fortare förbrukas och kanske redan inom kort äro slut. Då tager man med ena handen, vad man en gång givit förbundet med den andra.

Jag vill därför vädja till kammaren att i denna för övrigt icke så stora men dock synnerligen behjärtansvärda anslagsfråga stödja den reservation, som vid den föredragna punkten avgivits och som syftar till beviljande av ett anslag av 35,000 kronor. Jag behöver icke för kammarens ärade ledamöter utveckla, vilken gagnande verksamhet förbundet har utövat. Bland alla de olika ungdomsförbund, som försökt arbeta för stärkande av känslan för hembygden och jordbruket, tror jag, att framför allt detta förbund har lyckats utomordentligt väl. Detta faktum har också vitsordats och vitsordas från alla håll. Förbundets verksamhet är förtjänt av detta lilla anslag, som jag ber att på det varmaste få rekommendera.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till den vid denna punkt av herr Sederholm m. fl. avgivna reservationen.

**Herr Dalberg:** Jag vill visst icke bestrida, att ifrågavarande ungdomsverksamhet är till nytta för landet, men det kan väl icke vara rimligt att i dessa tider med nu rådande finansiella förhållanden höja anslaget med över 100 procent. Man får även tänka på den omständigheten, att ehuru förbundet under ett tiotal år åtnjutit anslag av staten, finns det ännu en del län, där förbundet icke utövar någon verksamhet.

När jordbruksministern säger, att understödet lämpligen bör utgå av lotterimedel, får man väl ändå tro, att det finnes så gott som säkra utsikter för, att bidrag därifrån skall kunna erhållas. Det finnes andra ungdomsförbund, som få reda sig utan några statsanslag, och under sådana förhållanden kan man icke säga, att ifrågavarande förbund är missgynnat.

Det har ju framhållits, att de lägre lantbruksundervisningssakkunniga ansett, att det vore möjligt att här fortfarande få bidrag från Rockefellerinstitutionen. Jag vill emellertid icke närmare uppehålla mig därvid utan inskränker mig till att framhålla, att man väl åtminstone kan avvakta en proposition i ärendet, innan man vidtager några ytterligare åtgärder med anledning av de sakkunnigas förslag.

En annan omständighet, som man här kan ha anledning att påpeka, är, att förbundet synes ha en liten benägenhet att slå på stort. Man har höjt föreståndarens lön från 6,000 kronor till 9,000 kronor. Huruvida det kunde vara skäl att i dessa tider företaga en sådan höjning, kan man ha olika meningar om.

Jag skall icke uppehålla tiden längre utan ber endast att få yrka bifall till utskottets förslag.

**Herr statsrådet von Stockenström:** Herr talman! Jag vill först mycket gärna vitsorda, vad som av den förste ärade talaren framhållits beträffande det gagnande och ypperliga arbete, som jordbrukarungdomens förbund utfört. För egen del får jag säga, att jag betraktar denna rörelse såsom en av de mest löftesrika, som vi överhuvud ha att räkna med i vårt land. Jag vill också erkänna, att i och med att jordbrukarungdomens förbund numera övertagit den verksamhet, som tidigare bedrivits av Rockefellerinstitutionen, kommer för-

*Anslag till  
jordbrukar-  
ungdomens  
förbund.*

(Forts.)

Anslag till  
jordbrukar-  
ungdomens  
förbund.  
(Forts.)

bundet att behöva ökade bidrag, och jag anser, att det är fullt befogat och skäligt, att staten bidrager med ökade anslag till förbundets verksamhet.

Då uppstår givetvis frågan, under vilka former detta ökade bidrag lämpligen bör lämnas. Jag vill erinra om, att förbundet år 1928 fick sig tilldelat lotterimedel till ett belopp av 100,000 kronor att lyftas under loppet av fem år, alltså med 20,000 kronor om året. I nuvarande statsfinansiella läge har regeringen ansett, att det skulle kunna finnas en utväg att bereda förbundet ökade medel på det sätt, att förbundet finge möjlighet att lyfta de beviljade lotterimedlen tidigare än som eljest beräknats. Man kunde alltså tänka sig, att det i stället för att lyfta medlen under loppet av fem år skulle få uttaga dem under en kortare period.

Den förste ärade talaren anförde, att det råder en stark konkurrens om lotterimedlen, och vi veta ju alla, att så är förhållandet. I detta fall kan jag emellertid icke se, att det skulle bli någon trängsel. Det gällde ju endast tiden för lyftande av ett förut beviljat bidrag, som alltså skulle kunna tänkas bli förkortad. Hur det sedan i framtiden skulle komma att ställa sig, är det kanske för tidigt att tala om nu. För min del tycker jag nog i princip, att det är ganska tilltalande, att man av lotterimedel lämnar kanske något mer än som hittills skett just för tillgodoseendet av landsbygdens önskemål och behov. Under sådana förhållanden tycker jag, att det ligger ganska nära till hands, att även lotterimedel användas för jordbrukarungdomens förbunds verksamhet.

Här gäller således närmast blott frågan, huruvida det ytterligare belopp på 20,000 kronor, som jag för min del anser vara behövt, nu skall uppföras på budgeten och alltså tagas av skattemedel eller om det, som jag nämnt, skall utgå på ett annat sätt, eller av lotterimedel. Jag har då i samråd med mina kolleger stannat vid att i statsverkspropositionen föreslå den senare linjen. Med fullt behjärtande av önskemålet att tillgodose föreningens behov anser jag för min del, att detta är möjligt på sådant sätt likaväl som genom att man går den väg, som förordas av reservanterna.

**Herr Olsson, Oscar:** Herr talman! Det är gott och väl, att det, som jordbruksministern här säger, kan gå för sig att ge de nödvändiga medlen till jordbrukarungdomens förbund på annat sätt än direkt, såsom motionärerna och reservanterna föreslagit. Och det är ju alltid en tröst, ifall reservationen skulle falla.

Det är inte precis med några angenäma känslor jag såsom statsutskottsrepresentant tar till orda i denna fråga, då det givetvis kan se en smula galet ut, att en representant för detta sparsamhetens utskott vill gå med på en motion av denna till synes något slösaktiga karaktär. Men det kan inte hjälpas. Det, som mest strider mot mina statsutskottsinstinkter, är givetvis, att staten här anmodas att engagera sig för avlöningar till en viss procent när det gäller de konsulenter, som jordbrukarungdomens förbund övertagit från Rockefellerinstitutionen. Jag skulle inte heller i vanliga fall ha uppträtt för ett sådant förslag. Men jag tycker, att det är starka skäl, som tala för, att riksdagen här skall gripa in.

Vad som är sagt om jordbrukarungdomens förbund, dess nytta och dess allmännyttighet, kan jag visst underskriva. Jag tror inte, att det av ungdomsföreningarna i detta land är mer än socialdemokratiska ungdomsförbundet, som har åstadkommit något av samma mått som jordbrukarungdomens förbund i allmänt kulturellt hänseende. Det är emellertid inte på grund av dessa allmänt kulturella insatser, som jag här uppträder till förmån för reservationen, utan det är på grund av den insats i fråga om praktisk ungdomsfostran, som jordbrukarungdomens förbund förmått att göra.

Vi ha här i landet gunås tillräckligt med skolorganisatörer och skolpolitiker, som reformera vårt undervisningsväsende på mer eller mindre tvivelaktiga sätt. På ett område gör man ju ingenting. Den nu sittande regeringen är ett alldeles ypperligt exempel därpå, när man tar hänsyn till hur denna regering låter förslaget — jag var inne på detta spörsmål i remissdebatten — om de praktiska ungdomsskolorna helt enkelt ligga ytterligare ett år. Ett år mer eller mindre gör kantänka ingenting, när det gäller den praktiska utbildningen och den praktiska uppfostran här i landet. Jag är nu inte heller så säker på, att det hela, när äntligen denna eller någon annan regering tvingas att taga upp saken, blir så rasande praktiskt ordnat.

Här har nu ett ungdomsförbund tagit upp saken på ett verkligt praktiskt sätt och på ett verkligt beundransvärt sätt, när det gäller att skapa intresse för vår modernärning och när det gäller praktiska grepp i fråga om uppfostran av vår landsbygds ungdom i sådan riktning. Det är det, som för mig här är huvudsaken.

När vi se på riksdagens intresse för uppmuntrande av praktiska skolor är det en sak, som jag just i dag fått uppmärksamheten riktad på. Riksdagen har — naturligtvis på enskilt initiativ — beslutat att ge bidrag till stipendier åt elever i praktiska yrkesskolor, kommunala och enskilda. Anslaget utgjorde 200.000 kronor det senaste året, och nu föreligger en motion om 300.000 kronor. Så har jag fått reda på i dag, att de bästa av de praktiska yrkesskolorna för ungdom, nämligen folkhögskolor med praktisk inriktning, på grund av några formella skäl icke kunna komma i åtnjutande av dessa stipendier. För jordbrukarutbildningen finns det hela tre sådana folkhögskolor i landet, och ingen av dem kan få ett öre till stipendier för sina elever, därför att formella skäl lägga hinder i vägen.

Det är så bekymmersamt och så trassligt och så abderitiskt ställt i fråga om den svenska ungdomens utvägar till verkligt praktisk utbildning, när det gäller att komma ut i näringslivet och i det produktiva arbetet, att jag tycker, att man på alla sätt bör söka uppmuntra varje förnuftigt och praktiskt försök, som kan uppvisa ordentliga resultat på detta område.

Jordbrukarungdomens förbund har inte bara givit uppslag. Projekt kan vem som helst komma med — det har riksdagen sett under de skolpolitiska debatterna. Det är ingen konst. Men jordbrukarungdomens förbund har inte bara kommit med uppslag, utan jordbrukarungdomens förbund kan också visa på storartade resultat som följd av sina uppslag, resultat, som vunnits utan några pekpinnar från skolmyndigheter eller statsmyndigheter.

På grund därav är jag således icke alltför ängslig, när det gäller, att staten skall bidraga, såsom här är föreslaget, även till lönerna åt här ifrågasvarande konsulenter. De stå inte direkt under någon styrelse, varigenom deras verksamhet skulle kunna byråkratiseras. Men de stå alldeles tillräckligt under överinseende, för att man skall kunna vara säker på, att pengarna komma till den användning, för vilken de avses.

På grund av det anförda kan jag, herr talman, icke underlåta att yrka bifall till den vid utskottsutlåtandet fogade reservationen.

**Herr Johansson, Johan Bernhard:** Herr talman! Jag fick av herr statsrådets anförande det intrycket, att den motion, som väckts, var ännu mer befogad än jag vågade ana. Man fick nämligen av statsrådets anförande veta, att det uttalande, som han i propositionen gör, nämligen att »det ytterligare statliga understöd, varav förbundet befinnes böra komma i åtnjutande, lämpligen synes kunna, på ansökan av förbundet, utgå av lotterimedel», icke avsåg en framtida tilldelning av nya lotterimedel, utan avsåg en snabbare förbrukning av de medel, som förbundet tilldelades 1928.

*Anslag till  
jordbrukar-  
ungdomens  
förbund.  
(Forts.)*

Anslag till  
jordbrukar-  
ungdomens  
förbund.  
(Forts.)

Tvärtom säger herr statsrådet, att hur det kan bli med tilldelning av lotterimedel för framtiden, är det för tidigt att nu uttala sig om.

Alltså avser herr statsrådets uttalande allenast, att det belopp på 100,000 kronor, som tilldelades förbundet 1928 och av vilket belopp förbundet använder 20,000 kronor i sin budget årligen under fem år, skulle snabbare förbrukas. Det är någonting högst betänkligt. Lantbruksstyrelsen har, som herrarna finna på sidan 44 i utskottsutlåtandet, räknat med denna femtedel, 20,000 kronor, och funnit, att utöver denna summa jämte statsanslaget ytterligare bör tillkomma ett anslag av 15,400 kronor, d. v. s. i runt tal 15,000 kronor, vilken summa motionärerna upptagit för att tillfredsställa och möjliggöra förbundets verksamhet. Skulle den utveckling bli verklighet, som herr statsrådet på detta sätt ställt i utsikt utan att kunna ge några anvisningar beträffande den framtida tilldelningen av lotterimedel, som går på handelsdepartementets föredragning, innebär det ju faktiskt en försämring av förbundets ekonomi. Jag erinrar om vad jag nyss sade, att förbundet övertagit Rockefellerinstitutionens verksamhet och påtagit sig betydligt ökade kostnader. Det är också detta, vilket även lantbruksstyrelsen starkt understrukt, som motiverar anslagshöjningen.

Jag får bekänna att jag tycker, att om herr statsrådet — liksom även jag — anser, att denna rörelse är en av de mest löftesrika företeelserna i sitt slag som vi ha, så stå ord och handling i detta fall icke riktigt i samklang med varandra. Här borde herr statsrådet ha kunnat medverka till, att förbundet fått vad det verkligen är i behov av, för att dess ekonomi icke skall komma på sned, nämligen det måttligt ökade anslag, som här är begärt.

Herr statsrådet **von Stockenström**: Herr talman! Jag förstår inte, varför det måste innebära en försämring i ekonomiskt avseende för förbundet, om det på ett år skulle få lyfta två femtedelar i stället för en femtedel av de beviljade lotterimedlen. Hur det kommer att ställa sig i framtiden, om förbundets verksamhet då skall tillgodoses enbart av direkta statsanslag, alltså skattemedel, eller till viss del även av lotterimedel, det anser jag mig icke kunna yttra mig om nu. Vi fatta ju ändå beslut endast för ett år i sänder.

Jag kan sålunda alls inte finna, att det förslag, som är framlagt från regeringen, på något vis skulle kunna verka försämrande på förbundets ekonomi eller på något vis försvåra dess verksamhet. Jag kan nämna, att jag också hade tillfälle att tidigare i vintras utveckla min tankegång med avseende på det föreliggande förslaget för några representanter för förbundets styrelse.

Jag vill endast än en gång betona, att vi alla här tyckas vara ense om det befogade i, att ökad hjälp från det allmännas sida lämnas till förbundet. Frågan gäller endast, under vilka former det skall ske. Och jag har därvid, i samförstånd med regeringen i övrigt, stannat vid att under förhandenvarande statsfinansiella läge, då man ju inte i onödan bör höja några anslag, föreslå, att saken ordnas på det sätt, som jag angivit i den kungl. propositionen.

Herr **Sederholm**: Herr talman! Jag riskerar naturligtvis efter denna debatt, när jag vill argumentera för bifall till reservationen, att upprepa en del av de skäl, som tidigare blivit anförda. Men jag har ändå vågat begära ordet för att från min synpunkt och från den erfarenhet, jag haft, understryka de vitsord, som här lämnats angående förbundets stora betydelse. Denna är måhända icke så mycket jordbruksteknisk som fastmer social. Det avser att väcka ungdomens håg för utövande av jordbruksyrket och vinna dess intresse för just den ideella och sociala betydelsen att knyta sitt livsverk vid jordbruket. Under nuvarande förhållanden måste väl detta anses

vara icke blott, och inte ens övervägande, en jordbruksfråga, utan en allmänt social fråga.

Om man sedan fäster i minnet, vilken stor betydelse det har, att ett sådant arbete med i stort sett ideell syftning verkligen bedrives på ett sådant sätt, som förbundet förstått att bedriva det, och vidare, hur förbundet förstått att få de unga med sig, vinna deras entusiasm för arbetet och skapa grundval för en verkligt ideell och praktisk läggning med avseende på anslutningen till jordbruksnäringen under deras kommande liv, menar jag, att betydelsen av detta förbund icke kan skattas nog högt.

Det säges här, att det väl just gör detsamma, varifrån förbundet får sina pengar. Så som frågan nu ligger kan jag knappast dela denna uppfattning. Här föreligger ett förslag, att det anslag, som riksdagen beviljar, skall höjas till 35,000 kronor. Det kan icke undgås, att ett avslag på detta yrkande kan, jag vill inte säga innebära i viss mån ett ringaktande, men tolkas som en icke fullständig uppskattning av förbundets arbete, medan däremot ett bifall till motionen säkerligen inom förbundets ledning och bland dem, som äro anslutna till förbundet eller eljest uppskatta dess arbete, kommer att uppfattas som ett symptom på, hur högt staten och riksdagen skatta detta.

Från den synpunkten menar jag, att det verkligen har betydelse, att man här går på bifall till motionen och reservationen, i vilket yrkande jag alltså ber att få instämma.

I detta anförande instämde herr *Tjällgren* och herr *Larsson, Johan August*.

**Herr Hammarskjöld, Hjalmar:** Herr talman, mina herrar! Efter vad som här yttrats till förmån för reservationen, särskilt av den förste och av den senaste talaren, skulle jag kunna inskränka mig till ett instämmande. Jag har emellertid begärt ordet av den anledningen, att jag mer än de flesta är i tillfälle att på grund av personliga erfarenheter avlägga ett vittnesbörd om det förtjänstfulla och välsignelsebringande i jordbrukarungdomens förbunds verksamhet. Uppsala län är nämligen, som en eller annan torde ha sig bekant, ett föregångslän med avseende på jordbrukarungdomens verksamhet, och antalet jordbrukarungdomsföreningar, antalet medlemmar, antalet tävlingar och antalet i tävlingarna deltagande är i Uppsala län så stort, att det icke står i något som helst förhållande till länets jämförelsevis obetydliga folkmängd och areal. I vissa av dessa avseenden har Uppsala län representerat en tredjedel eller ännu mera av hela landet.

Det är i och för sig tydligt, att en rörelse, som kan bemäktiga sig Upplands befolkning med en sådan kraft, måste ha någonting medryckande och även hälsosamt i sig. Detta kan jag också bekräfta, icke blott i vad det gäller det jordbrukstekniska, då jordbrukarungdomsföreningarna i stor utsträckning deltagits i försök under vandringsrättarnas och jordbrukskonsulenternas ledning, utan också med hänsyn till uppammandet av en anda, vars uttryck många gånger för mig varit rent av värmande, när jag varit i tillfälle att bevittna dem.

Det skulle efter mitt förmenande vara i hög grad att beklaga, om jordbrukarnas ungdomsrörelse, som nu är så lovande, icke allt fortfarande blir i tillfälle att utveckla sig.

Jag hör inte till dem, som sörja över, att Rockefellerinstitutionens verksamhet på detta område så småningom inskränkes. Jag har nämligen alltid haft den åsikten, att det är fördelaktigt, att jordbrukarungdomens föreningsverksamhet ordnas efter rent svenska linjer och icke efter de önskemål, som vid subvention från annat håll kunna komma att uppställas.

*Anslut till  
jordbrukar-  
ungdomens  
förbund.  
(Forts.)*

Anslag till  
jordbrukar-  
ungdomens  
förbund.  
[Forts.]

Hushållningssällskapet i Uppsala län har också, liksom jag, behjärtat det värdefulla och nyttiga i jordbrukarungdomsföreningarnas verksamhet och ställt sina vandringsrättare till förfogande i mycket stor utsträckning i den fasta övertygelsen, att vandringsrättarna icke kunna på ett verkställigare sätt verka för kunskap i fråga om jordbruket och för kärlek till jordbruket och torvan än genom att aktivt deltaga i denna rörelse.

Nu har även herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet i rätt starka ord vitsordat det förträffliga i jordbrukarungdomsrörelsens verksamhet, men han har ställt i utsikt, att de behöfliga penningmedlen skulle kunna erhållas på annat sätt. Till detta får jag säga, att hänvisandet till lotterimedel är ju en sak, som alltid har någonting av osäkerhet över sig och som dessutom aldrig är riktigt sympatisk. Och ett sådant hänvisande förefaller denna gång mer än vanligt egendomligt, eftersom det, såvitt jag rätt kunnat uppfatta förhållandet, är fråga om ett slags förskott för på för framtiden utlovade lotterimedel.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationen.

Herr Eriksson, Carl: Herr talman! Det har under denna debatt icke från något håll kunnat påvisas, att den verksamhet, som jordbrukarungdomens förbund bedriver, skulle i någon mån äventyras, om riksdagen nu följer utskottets förslag. Utskottets flertal erkänner helt och fullt den gagnande verksamhet, som jordbrukarungdomens förbund bedriver. Vad den framtida utvecklingen beträffar, förmodar jag, att riksdagens ställningstagande blir beroende av arten och omfattningen av förbundets verksamhet. Skulle utvecklingen gå därhän, att man skapar en organisation, som möjliggör inrättandet av en rad tjänstemannabefattningar, vilken organisation samtidigt har det tråkiga med sig, att man kopplar bort det frivilliga, oegennyttiga och oavlönade arbetet, tror jag säkert, att en sådan utveckling för jordbrukarungdomens förbund skulle vara till nackdel och att man i så fall gjort förbundet en björntjänst.

Då vi inom utskottsmajoriteten ha följt departementschefen, ha vi ansett, att vi stått på den säkra sidan. Det är väl näppeligen här i kammaren någon, som kan beskyllda den nuvarande jordbruksministern för någon slags ljumhet, så snart jordbrukets intressen äro på tal, och det förefaller mig, som om kammaren med mycket gott samvete kan följa honom vid detta tillfälle.

Jag skall tillåta mig, herr talman, att yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Linders: Herr talman! Jag har icke deltagit i utskottets behandling av detta ärende och brukar i regel icke uppträda i frågor, där en suppleant ryckt in i mitt ställe, men jag anser mig ändå här böra uttala min särmening.

Hade jag icke av tillfällig sjukdom blivit förhindrad att vara närvarande sista motionsdagen, hade jag i kammaren kommit att avlämna en redan färdigskriven motion i samma syfte som den av herr Johansson framburna. Det är tydligt, att jag under sådana omständigheter anser mig böra ge min anslutning till den reservation, som föreligger, även om jag hade önskat att få lämna min särskilda motivering i en motion.

Herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet förklarade, att egentligen äro vi alla ense om det riktiga i befrämjandet av denna rörelse. Det är bara om formerna vi diskutera. Jag kan inte alls se saken på det sättet. Det gäller, herr statsråd, inte formerna, när det är fråga om det framtida betryggandet av förbundets verksamhet. Jag kan inte se annat, än att förbundet under de närmaste verksamhetsåren måste se med en viss otrygghet på framtiden. Det finns ett osäkerhetsmoment med avseende på vad man i framtiden kan få av lotterimedel. Det har vidare varit en plan för insättande av lotteri-

medel i verksamheten under några år, och den planen blir rubbad genom att antaga regeringens och utskottets förslag.

Jag skall inte uppehålla tiden med att nu upprepa de skäl, som göra att man måste slå vakt om denna rörelse, vilken uppenbarligen, därest den bedrivs på det sätt den hittills bedrivits, är av stor betydelse för den svenska lantbrukarungdomens fostran. Därför anser jag, att man från skilda håll måste slå vakt om det yrkande, som nu är det enda möjliga för dem, som vilja säkra och trygga rörelsen, nämligen den reservation, som föreligger om bifall till herr Johanssons motion.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till denna motion.

Herr Rosén: Jag kan inte riktigt fatta meningen med den diskussion, som uppstått här. Herr Sederholm sade, att det skulle vara ett symptom på statsmakternas erkännande och uppskattande av denna rörelse, om riksdagen nu beviljade ett högre anslag än Kungl. Maj:t begärt. Såvitt jag förstått både av departementschefens uttalande i propositionen och av hans två gånger gjorda uttalande i dag, är det meningen, att Kungl. Maj:t skulle ge denna rörelse ungefär det belopp, som reservanterna vilja ge, och det är ju inte alldeles uteslutet, att det också kan bli något mera. Om så sker, blir väl detta också ett erkännande av rörelsen ifrån statsmakternas sida. Och om man genom att bevilja litet mera lotterimedel i fall, då dessa komma landsbygden till godo, minskar en del kanske inte alldeles nödvändiga anslag, som nu utgå till de större städerna av lotterimedel, anser jag, att detta är en utveckling i mycket god riktning, som jag för min del vill med min röst understödja.

Här föreslås nu ett anslag av 15,000 kronor. Förbundet har redan ett anslag på 20,000 kronor av lotterimedel, om jag fattat rätt, och det skulle få 20,000 kronor till. Det blir 55,000 kronor. Om jag inte missförstod den förste ärade talaren, har förbundet 20,000 medlemmar. Det blir ju dock ett rätt vackert bidrag från staten, då det närmar sig 3 kronor per medlem. Därtill kommer ju anslaget från landsting och även ifrån kommuner, i de fall där landstingen eller kommunerna ha råd att understödja denna rörelse — vilket jag tycker de borde ha i Uppland — och intresse för detta. Jag tycker, att rörelsen bör understödjas, men den får ju understöd av allmänna medel, vare sig detta sker genom att uttaxera medlen eller genom att taga dem av de synnerligen eftersökta lotterimedlen.

Jag måste, herr talman, ansluta mig till utskottets hemställan i denna punkt.

Efter härmed slutad överläggning yttrade herr talmannen, att därunder yrkats dels att vad utskottet i den nu förevarande punkten hemställt skulle bifallas, dels ock att kammaren skulle besluta att med godkännande av den vid punkten avgivna reservationen bifalla de i ämnet väckta motionerna; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr Johansson, Johan Bernhard, begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad jordbruksutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 2 punkten 41, röstar

Ja:

Den, det ej vill, röstar

Nej:

Vinner Nej, beslutar kammaren att med godkännande av den vid punkten avgivna reservationen bifalla de i ämnet väckta motionerna.

Anslag till  
jordbrukar-  
ungdomens  
förbund.  
(Forts.)

Anslag till  
jordbrukar-  
ungdomens  
förbund.  
(Forts.)

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen efter förnyad uppläsning anslagits, verkställdes omröstningen på det sätt, att efter särskilda uppmaningar av herr talmannen först de ledamöter, som ville rösta för ja-propositionen, och därefter de ledamöter, som ville rösta för nej-propositionen, reste sig från sina platser; och befanns därvid, att flertalet röstade för nej-propositionen.

#### *Punkten 42.*

Utskottets hemställan bifölls.

Anslag till  
byggande  
av ny-  
byggesvägar.

#### *Punkten 43.*

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att såsom statsbidrag till byggande av nybyggesvägar anvisa för budgetåret 1931/1932 ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

I två inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 61 av herr *Lindmark* m. fl. och II: 227 av herr *Nilsson* i Antnäs m. fl., hade hemställts, att riksdagen måtte såsom statsbidrag till byggande av nybyggesvägar anvisa för budgetåret 1931/1932 ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor.

Utskottet hade i den nu ifrågavarande punkten på återopade grunder hemställt, att riksdagen måtte med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å motionerna I: 61 och II: 227 såsom statsbidrag till byggande av nybyggesvägar anvisa för budgetåret 1931/1932 ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

Reservation hade avgivits av herr *Gabrielsson*, som av angivna orsaker hemställt, att anslaget måtte höjas till samma belopp, som i motionerna föreslagits, eller till 75,000 kronor.

Herr *Gabrielsson*: Herr talman! Den fråga, vi nu skola behandla, är ju för riksdagen icke av någon större betydelse, men den är desto större för dem, som ha nytta av det lilla anslag, som här begäres. Det är ju nämligen på det sättet, att den fattigaste befolkningen uppe i övre Norrland, som försöker reda sig där uppe på sina små jordlotter, vill, om det är möjligt, också utveckla dem så, att de kunna få bärgning i framtiden för sig och sin familj. Riksdagen har ju också årligen beviljat stora anslag till utdikningar och till odlingar.

Nu finns det, som vi veta, i Norrland stora odlingsområden, men det hjälper inte, att riksdagen beviljar anslag för att få jorden uppodlad, utan man måste också lämna vederbörande hjälp för nyttjande av odlingarna, och då har man ansett, att riksdagen skulle gå in för att lämna bidrag till byggande av s. k. nybyggesvägar. Detta bidrag bör utgå med en fjärdedel till en tredjedel, eller högst hälften av den beräknade kostnaden. Till andra väganläggningar utgår ju numera, som bekant, bidrag av statsmedel med tre fjärdedelar, men till dessa nyttiga och nödvändiga vägar utgår bidraget i allmänhet bara med en fjärdedel, och dessutom är det ett villkor, att landstinget skall bidraga med 15 procent av kostnaden. Detta anser jag vara en garanti för att icke medlen på något sätt skola missbrukas, och det är därför jag också anser det nödvändigt, att riksdagen lämnar så pass stora anslag, att efterfrågan i någon mån blir tillgodosedd.

Redan för ett tiotal år sedan skrev landstingens norrlandskommitté till Kungl. Maj:t och begärde att få anslag för ifrågavarande ändamål. Det har skjutits på saken undan för undan, så att först 1929 års riksdag beviljade ett



belopp av 50,000 kronor efter utredning, som då var verkställd av statens egna-hemsstyrelse. Fjolårets riksdag beviljade likaledes 50,000 kronor. Nu har Kungl. Maj:t i år begärt samma belopp, och utskottets majoritet har förordat samma belopp, som Kungl. Maj:t begärt.

*Anslag till  
byggande  
av ny-  
byggesvägar.  
(Forts.)*

Länsstyrelsen i Norrbottens län har, såsom det refereras på sidan 304 i nionde huvudtiteln, ansett det vara angeläget, att ett statsbidrag av 30,000 kronor måtte anvisas detta län till nybyggesvägar. Länsstyrelsen meddelar, att för närvarande inneligga ansökningar om bidrag till dylika vägar, omfattande en väglängd av 120 kilometer, till en beräknad anläggningskostnad av i runt tal 515,000 kronor. Dessutom vore under handläggning ytterligare vägföretag, för vilka anläggningskostnaderna uppskattades till ungefär 125,000 kronor, och vidare har ett tjugutal förordnanden utfärdats att verkställa förrättningar rörande nybyggesvägar, vilka förrättningar ännu icke hunnit påbörjas.

Landshövdingen i Västerbottens län har meddelat, att behovet av anslag för budgetåret 1930—31 utöver redan beviljat anslag utgör 5,000 kronor för budgetåret 1931—32 35,000 kronor och för budgetåret 1932—33 45,000 kronor eller sålunda sammanlagt 85,000 kronor. Om härifrån avdroges landstingets bidrag, 15 procent eller 12,750 kronor, återstode i statsbidrag enbart för Västerbottens län 72,250 kronor, varav för budgetåret 1930—31 redan beviljats 13,000 kronor. Resterande statsbidrag för redan föreliggande ansökningar skulle då uppgå till i runt tal 60,000 kronor.

I Västernorrlands län är det ungefär samma förhållande. Behovet är mycket stort även där, och jag har därför ansett, att det belopp, som nu är föreslaget av Kungl. Maj:t och som är förordat av utskottet, är otillräckligt. Därför och på grund av den stora nytta, som anslaget gör, särskilt för den fattiga norrlandsbefolkningen, och även med hänsyn till de generösa anslag, som säkerligen även i år komma att beviljas bland annat de skånska sockerbetsodlarna, anser jag det vara både befogat och berättigat, att Norrlands jordbrukare få ett litet bättre handtag än som här är föreslaget. Jag vill också hänvisa till att för stävjande av arbetslösheten har anslaget icke mindre betydelse, ty detta statsbidrag går ju helt och hållet till rena arbetskostnader för utförande av vägbyggnaderna.

På grund av dessa förhållanden ber jag, herr talman, att få yrka bifall till de motioner, som avlämnats angående denna punkt, och hemställer sålunda om ett anslag på 75,000 kronor, vilket jag reservationsvis yrkat i utskottet.

**Herr Sederholm:** Jag vill erinra om vad utskottet i sitt utlåtande framhållit, nämligen att detta anslag är ganska nytt. Det beviljades första gången av 1929 års riksdag, och det är sålunda andra året, som anslaget utgår. Under sådana förhållanden har utskottet ansett, att man borde avvakta något större erfarenhet, innan man företager en höjning av anslaget.

Det är ju en känd omvittnad och icke från något håll bestridd sak, att behovet av vägbyggnader i dessa trakter är synnerligen stort. Men jag undrar, om man inte i detta fall bör åtminstone tills vidare lägga huvudvikten på övriga vägar, särskilt de enskilda utfartsvägarna. Genom en höjning av anslaget till nybyggesvägar riskerar man, att denna höjning kan tagas till inräkning för en minskning av anslaget till enskilda utfartsvägar. Det är väl ändå det viktigaste, att man börjar med dessa enskilda utfartsvägar, medan nybyggesvägarna få komma efteråt. Att nu gå in för en höjning av detta anslag, utan att denna fråga ses tillsammans med den andra av mig omnämnda frågan, anser jag sålunda inte vara lämpligt.

Av dessa skäl ber jag, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Anslag till  
byggande  
av ny-  
byggesvägar.  
(Forts.)

**Herr Andersson, Elof:** Jag har visserligen inte varit i tillfälle att närvara i utskottet vid behandlingen av detta ärende, men vid ett annat tillfälle, då jag deltog i behandlingen av detta spörsmål, nämligen i statens egnahemsstyrelse, kom jag till den uppfattningen, att ett anslag för detta ändamål av 50,000 kronor i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag måste vara otillräckligt. I nämnda styrelse, där denna fråga ganska ingående behandlades, ställde jag mig på den ståndpunkten, att ett anslag av 65,000 kronor skulle vara det minsta, som för nästa budgetår skulle vara erforderligt, och jag har fortfarande den uppfattningen. Visserligen är, såsom den föregående ärade talaren nyss yttrade, detta anslag förhållandevis nytt. Det har nämligen endast funnits till under ett par års tid; men det har i varje fall visat sig, att anslaget varit mycket uppmärksammat och att medlen gått åt.

Av den förste ärade talaren, herr Gabrielsson, har framhållits, att det första och kanske viktigaste villkoret för en kolonisation är, att vägar byggas till den jord, som man ämnar kolonisera. Jag vill på det livligaste understrika detta herr Gabrielssons uttalande. Det må kanske förvåna dem, som sitta på denna sida av salen, att jag såsom representant för ett sydsvenskt län pläderar för ett anslag för Norrland. Men då man så att säga har på nära håll studerat förhållandena och därvid kommit till en uppfattning i frågan, anser jag, att man även bör hävda denna uppfattning.

Med anledning av vad jag förut yttrat anser jag mig, herr talman, kunna föreslå — icke bifall till herr Gabrielssons reservation — men att riksdagen måtte bevilja ett anslag av 65,000 kronor.

Jag tillåter mig alltså föreslå, att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning och motionerna nr 61 i första kammaren och nr 227 i andra kammaren såsom statsbidrag till byggande av nybyggesvägar anvisa för budgetåret 1931/1932 ett extra reservationsanslag av 65,000 kronor.

**Herr Rosén:** Herr talman! Herr Sederholm framhöll, att man framför allt borde gå in för att bygga enskilda utfartsvägar i stället för att inrikta sig på detta anslag.

Uttalandet i fråga erinrade mig om en debatt, som fördes i kammaren — jag skulle tro — för fyra år sedan, då man ju försökte få in de s. k. odlingsvägarna, vilka äro desamma som nybyggesvägarna, under anslaget till enskilda utfartsvägar. För min del motsatte jag mig på det bestämdaste en sådan sammankoppling av dessa anslag, som icke ha med varandra att göra, och för denna mening blev det också majoritet i kammaren. Det var också efter detta riksdagsbeslut, som det nya anslaget kom till år 1928. Men då skall man naturligtvis inte gå tillbaka till den gamla, av riksdagen underkända ståndpunkten, att man skall inrikta sig på de enskilda utfartsvägarna, då det gäller dessa nybyggesvägar.

I utskottets utlåtande säges det, att det inte finns tillräcklig erfarenhet om detta anslag. Emellertid yttrade herr Sederholm, att det är ett synnerligen stort behov av anslag till dessa vägar. Det är väl en i detta fall tillräcklig erfarenhet, att statsunderstöd till vägar av denna typ visat sig vara behöfligt. Av det yttrande av landshövdingen i Västerbottens län, som herr Gabrielson refererade, framgår ju, att endast inom detta län nästan hela det anslag behöves, som reservanten önskar, att riksdagen skulle bevilja. Alltså föreligger här åtminstone den erfarenheten, att man inte beviljar för mycket pengar, om man går med på vad reservanten hemställt.

Nu kan jag inte riktigt förstå herr Anderssons i Fältenborg förslag, att man skulle höja anslaget med 15,000 kronor från 50,000 kronor till 65,000 kronor, då det föreligger ett förslag om 80,000 kronor. Det var ju så, att i

det förra beslutet, som fattades här, höjde första kammaren med stor majoritet ett anslag av 15,000 kronor med 20,000 kronor, d. v. s. man mer än fördubblade detsamma. Då förstår jag inte, varför man inte i detta fall, då det gäller att skaffa folket arbete och mat och möjlighet att odla sina jordar, också skulle kunna bevilja ett litet högre anslag, eftersom det inte finns några som helst utsikter att *här* få några bidrag av lotterimedel. Denna fråga kommer, mina herrar, att med mycket stort intresse följas i Norrland, och man kommer då att draga sina slutsatser vid en jämförelse mellan de punkter, som vi nu behandlat.

Jag ber att få yrka bifall till reservationen.

**Herr Gabrielsson:** Ehuru det är tråkigt att nödgas göra det, skall jag dock be att få återtaga mitt yrkande och instämma i det av herr Andersson i Fältenborg framställda yrkandet.

Det förhåller sig nämligen på det sättet, att både han och jag hava varit med i statens egnahemsstyrelse och förberett detta ärende, och att majoriteten där ansett, att ett belopp av 65,000 kronor skulle vara visserligen icke tillräckligt men i varje fall kunna låta försvara sig. Jag ansåg emellertid, att 75,000 kronor voro behöfliga, varför jag biträdde de motionärer, som framställt ett yrkande om ett anslag av 75,000 kronor.

Jag skulle emellertid vara ytterst tacksam, om riksdagens första kammare ville gå med på att höja det nu begärda anslaget med 15,000 kronor. I den förhoppningen skall jag, som sagt, återtaga mitt yrkande och instämma i det av herr Andersson i Fältenborg gjorda yrkandet om ett anslag av 65,000 kronor.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter herr talmannen yttrade, att i avseende på den under behandling varande punkten yrkats 1:o) att vad utskottet hemställt skulle bifallas; 2:o) att kammaren skulle bifalla den vid punkten avgivna reservationen; samt 3:o), av herr *Andersson, Elof*, att utskottets hemställan skulle bifallas med den ändring, att anslagsbeloppet bestämdes till 65,000 kronor.

Sedermera gjorde herr talmannen propositioner jämlikt berörda yrkanden och förklarade sig anse propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *Gabrielsson* begärde votering, i anledning varav och sedan till kontraposition därvid antagits bifall till det av herr Andersson, Elof, framställda yrkandet, uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad jordbruksutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 2 punkten 43, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles utskottets hemställan med den ändring, att anslagsbeloppet bestämmas till 65,000 kronor.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen efter förnyad uppläsning anslagits, verkställdes till en början omröstning på det sätt, att efter särskilda uppmaningar av herr talmannen först de ledamöter, som ville rösta för ja-propositionen, och därefter de ledamöter, som ville rösta för nej-propositionen, reste sig från sina platser. Herr talmannen förklarade därpå, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Anslag till  
byggande  
av ny-  
byggesvägar.  
(Forts.)

Anslag till  
byggande  
av ny-  
byggesvägar.  
(Forts.)

Då emellertid herr *Rosén* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 48;

Nej — 39;

Enär herr statsrådet *von Stockenström* anmält sig vilja avlämna en kungl. proposition, avbröts nu behandlingen av det föreliggande utlåtandet.

Herr statsrådet *von Stockenström* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 94, angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar.

Fortsattes föredragningen av jordbruksutskottets utlåtande nr 2.

*Punkterna 44—49.*

Vad utskottet hemställt bifölls.

Föredrogos ånyo jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 10, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avstående av å kronans hemman i Gislövs by i Gislövs socken av Malmöhus län belöpande andelar i viss samfällighet;

nr 11, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning till Gävleborgs läns landsting av viss del av Hälsinge regementets förutvarande mötesplats Mohed;

nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av den s. k. Getgärdan i Skinnarbyn i Bygdeå socken av Västerbottens län;

nr 13, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa delar av Vännäs mötesplats;

nr 14, i anledning av väckt motion angående statens övertagande av bygande och underhåll utav genomgående vägförbindelser; samt

nr 15, i anledning av väckta motioner om jordbruksfastighets likställande med annan fastighet beträffande vägbeskattningen.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

På framställning av herr talmannen beslöts att handläggningen av det återstående ärendet på föredragningslistan skulle uppskjutas till ett annat sammanträde.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:

nr 207, av herr *Lindhagen*, angående införande av s. k. decisiv folkomröstning;

nr 208, av herr *Bergström, David*, med förslag till ändrad lydelse av § 46 regeringsformen; samt

nr 209, av herrar *Westman* och *Hellberg*, angående införande av ett dagordningsinstitut i vår författning.

Föredrogos och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 92, 94, 96, 98, 99, 103, 104 och 106.

Anmälades och bordlades

statsutskottets utlåtande nr 22, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till ny rangerspårgrupp m. m. i Malmö jämte en i ämnet väckt motion;

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 8, i anledning av väckt motion angående reformering och modernisering av hyreslagstiftningen;

nr 9, i anledning av väckt motion angående lagstiftning till åstadkommande av mera hygieniska och billigare bostäder; samt

nr 10, i anledning av väckt motion angående beredande av tilläggsersättning åt innehavare av livräntor enligt lagen angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete; ävensom

första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtanden:

nr 1, i anledning av väckt motion, I:138, om utredning angående övergång till högertrafik; samt

nr 2, i anledning av väckt motion, I:175, om skogs- och flottningsarbetarnas representerande i kommittén för sociala jordfrågor.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 1.45 e. m.

In fidem

*G. H. Berggren.*

## Tisdagen den 24 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 4.30 e. m.; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Herr statsrådet *Holmbäck* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 74, angående ombildning av gymnasiet vid högre allmänna läroverket i Västervik;

nr 88, med förslag till lag om tillägg till 54 § lagen den 23 oktober 1891 (nr 68) angående väghållningsbesvärets utgörande på landet;

nr 91, med förslag till grunder för dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1931/1932 åt dels kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt kontraktprostar och vissa extra ordinarie präster, dels ock innehavare av prästerliga emeritilöner;

nr 97, angående arvodesförhöjning åt vissa extra ordinarie ämneslärare vid högre lärarinneseminariet, allmänna läroverk och statens folkskoleseminarier;

nr 105, angående statsförvärv av Norra Södermanlands järnväg;

nr 109, angående anvisande av medel till gäldande av ersättning för belopp, som förskingrats av förre fjärdingsmannen Karl Hedvall m. m.;

nr 113, angående tillbyggnad till den av telegrafverket disponerade fastigheten nr 3 i kvarteret Fyrmörsaren i Stockholm; samt

nr 114, angående reglering av Ruda—Finsjö—Oskarshamns och Ruda—Älgshults järnvägsaktiebolags skuldförhållande till staten.

Herr statsrådet *Larsson* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 100, med förslag till lag om åtgärder mot vanartigt levnadssätt (vanartslag); och

nr 102, med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 17 oktober 1900 om straffregister.

Upplästes följande inkomna läkarintyg:

Att ledamoten av första kammaren, kyrkoherde *Karl Sandegård*, lider av laryngit och därför är i behov av en veckas vila och luftombyte, intygas.

Stockholm den 22 febr. 1931.

*Gösta Häggqvist*,  
professor, med. dr.

Vidare upplästes en till kammaren inkommen ansökning, som jämte därvid fogat läkarintyg var så lydande:

Till riksdagens första kammare.

Under åberopande av bilagda läkarbetyg får jag härmed vördsamt anhålla om ledighet från riksdagsgöromålen f. o. m. den 24 t. o. m. den 28 innevarande februari.

Malmö den 23 februari 1931.

*Ivar Öhman*.

Häradshövding *I. Öhman* är på grund av influensakomplikationer förhindrad att delta i riksdagsarbetet t. o. m.  $28\frac{1}{2}$ .

Malmö  $23\frac{1}{2}$ .

*Sture Berggren,*  
leg. läkare.

Den begärda ledigheten beviljades.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades slutligen herr *Linder* för tiden från och med den 23 i denna månad till och med den 7 nästinstundande mars.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 3 A, till Konungen angående vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1931/1932 under riksstatsens tredje huvudtitel, innefattande anslagen till utrikesdepartementet.

Anmälades och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 11 A, i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1931/1932 under riksstatsens elfte huvudtitel, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna;

nr 39, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förhöjning för år 1931 av åt vissa f. d. poststationsföreståndare och lantbrevbärare utgående understöd; samt

nr 40, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade villkor för underhåll och pensioner till avskedad indelt manskap vid armén och marinen m. m.

Anmälades och godkändes andra lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 38, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 14 och 34 §§ i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring.

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna protokoll:

År 1931 den 21 februari sammanträdde kamrarnas valmän för att utse riksdagens justitieombudsman; och befunnos efter valförrättningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

herr revisionssekreteraren  
Seve Ekberg ..... samtliga avgivna eller 41 röster,  
i följd varav herr revisionssekreteraren Seve Ekberg blivit till riksdagens justitieombudsman utsedd.

*K. von Geijer.*

*David Bergström.*

*Carl Jansson.*

*Ernst Lindley.*

År 1931 den 21 februari sammanträdde kamrarnas valmän för att utse den man, som skall efterträda riksdagens justitieombudsman, i fall denne, innan nästa lagtima riksdag anställt nytt val av justitieombudsman, skulle med döden avgå. samt utöva ämbetet under den tid, justitieombudsmannen kan vara av

svår sjukdom eller annat laga förfall därifrån hindrad; och befunnos efter valförrättningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

herr revisionssekreteraren  
Per Hilding Forssman ..... samtliga avgivna eller 41 röster,  
i följd varav herr revisionssekreteraren Per Hilding Forssman blivit utsedd till justitieombudsmannens efterträdare.

*K. von Geijer.*

*David Bergström.*

*Carl Jansson.*

*Ernst Lindley.*

År 1931 den 21 februari sammanträdde kamrarnas valmän för att utse riksdagens militieombudsman; och befunnos efter valförrättningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

herr revisionssekreteraren  
Erik Holger Elliot ..... samtliga avgivna eller 39 röster,  
i följd varav herr revisionssekreteraren Erik Holger Elliot blivit till riksdagens militieombudsman utsedd.

*K. von Geijer.*

*David Bergström.*

*Carl Jansson.*

*Ernst Lindley.*

År 1931 den 21 februari sammanträdde kamrarnas valmän för att utse den man, som skall efterträda riksdagens militieombudsman, ifall denne, innan nästa lagtima riksdag anställt nytt val av militieombudsman, skulle med döden avgå, samt utöva ämbetet under den tid, militieombudsmannen kan vara av svår sjukdom eller annat laga förfall därifrån hindrad; och befunnos efter valförrättningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

herr byråchefen  
Frans Gustaf Sture Centerwall ..... samtliga avgivna eller 40 röster,  
i följd varav herr byråchefen Frans Gustaf Sture Centerwall blivit utsedd till militieombudsmannens efterträdare.

*K. von Geijer.*

*David Bergström.*

*Carl Jansson.*

*Ernst Lindley.*

På framställning av herr förste vice talmannen beslöts att riksdagens kansli-deputerade skulle genom utdrag av protokollet underrättas om dessa val samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag dels till förordnanden för de valda, dels till skrivelser till Konungen med anmälan om de verkställda valen, dels ock till de paragrafer därom, som borde införas i riksdagsbeslutet.

Vidare upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna protokoll:

År 1931 den 23 februari sammanträdde kamrarnas valmän för att utse revisorer och revisorssuppleanter för granskning av riksbankens avdelningskontors i orterna räknenskaper och förvaltning; och befunnos efter valens slut hava blivit utsedda till

#### revisorer:

*vid kontoret i Göteborg*

herr <i>Dahlström, A.</i> , expeditionsföreståndare, Göteborg,	med 28 röster,
» <i>Rodhe, C. W.</i> , överstelöjtnant, Göteborg,	» 28 » ,
» <i>Hjort, Gustaf</i> , direktör, Göteborg,	» 28 » ,
» <i>Karlsson, Edvin</i> , f. d. riksdagsman, Tuve,	» 28 » ;



*vid kontoret i Malmö*

herr <i>Persson, Alfred</i> , lantbrukare, Vadensjö,	med 28 röster,
» <i>Lundgren, Axel</i> , redaktör, Malmö,	» 28 » ,
» <i>Rydén, A.</i> , kamrer, Hököpinge,	» 28 » ,
» <i>Sylvan, H.</i> , agronom, Nyboholm,	» 28 » ;

*vid kontoret i Falun*

herr <i>Olsson, Ahlmans Olof</i> , f. d. riksdagsman, Insjön,	med 28 röster,
» <i>Backelin, H.</i> , landstingsman, Falun,	» 28 » ,
» <i>Eronn, A.</i> , f. d. riksdagsman, Leksand,	» 28 » ,
» <i>Eriksson, Ollas E.</i> , f. d. riksdagsman, Fors station,	» 28 » ;

*vid kontoret i Gävle*

herr <i>Hållander, Alb.</i> , handelsföreståndare, Gävle,	med 28 röster,
» <i>Lindblom, Edw.</i> , handlande, Gävle,	» 28 » ,
» <i>Nygren, G.</i> , konduktör, Gävle,	» 28 » ,
» <i>Nyberg, N. A.</i> , trävaruhandlare, Gävle,	» 28 » ;

*vid kontoret i Halmstad*

herr <i>Linder, J. R.</i> , skollärare, Tvååker,	med 28 röster,
» <i>Svensson, Gustav</i> , skomakaremästare, Slöinge,	» 28 » ,
» <i>Brodin, O.</i> , direktör, Halmstad,	» 28 » ,
» <i>Nilsson, C. L.</i> , landstingsman, Olofsbo, Falkenberg	» 28 » ;

*vid kontoret i Härnösand*

herr <i>Berglund, Enar</i> , landstingsman, Strömnäs,	med 28 röster
» <i>Törner, A.</i> , direktör, Härnösand,	» 28 » ,
» <i>Hesse, Samuel</i> , advokat, Härnösand,	» 28 » ,
» <i>Hallin, Erik</i> , landstingsman, Örnsköldsvik,	» 28 » ;

*vid kontoret i Jönköping*

herr <i>Johansson, Edvard</i> , landstingsman, Häradsköp, Skillingaryd,	med 28 röster,
» <i>Andrén, Fredrik</i> , ingenjör, Jönköping,	» 28 » ,
» <i>Pettersson, J. Aug.</i> , landstingsman, Huskvarna,	» 28 » ,
» <i>Fors, N.</i> , ekonomichef, Jönköping,	» 28 » ;

*vid kontoret i Kalmar*

herr <i>Nilsson, V.</i> , ekonomichef, Kalmar,	med 28 röster,
» <i>Modèr, Seth</i> , handlande, Mönsterås,	» 28 » ,
» <i>Olsson, John</i> , skräddare, Kalmar,	» 28 » ,
» <i>Sjöberg, S.</i> , godsägare, Färjestaden,	» 28 » ;

*vid kontoret i Karlskrona*

herr <i>Appelkvist, Caspar</i> , handelsföreståndare, Ronneby,	med 28 röster,
» <i>Berg, Robert</i> , f. d. riksdagsman, Karlskrona,	» 28 » ,
» <i>Kloo, O.</i> , f. d. riksdagsman, Karlskrona,	» 28 » ,
» <i>Forsberg, Sten</i> , avdelningschef, Karlskrona,	» 28 » ;

*vid kontoret i Karlstad*

herr <i>Berg, N. A:son</i> , f. d. riksdagsman, Munkfors,	med 28 röster,
» <i>Lindh, A.</i> , landstingskamrer, Karlstad,	» 28 » ,
» <i>Svensson, Johan</i> , lantbrukare, Heljetorp, Väse,	» 28 » ,
» <i>Ferm, E. D.</i> , lantbrukare, Skäre,	» 28 » ;

*vid kontoret i Kristianstad*

herr <i>Svensson, M.</i> , kontorsbiträde, Kristianstad,	med 28 röster,
» <i>Lorenzen, H. Chr.</i> , kamrer, Karpalund,	» 28 » ;
» <i>Olsson, Henrik</i> , landstingsman, Tomelilla,	» 28 » ,
» <i>Berglund, Allan</i> , landstingskamrer, Kristianstad,	» 28 » ,

*vid kontoret i Linköping*

herr <i>Träff, J. A.</i> , f. d. riksdagsman, Mjölby,	med 28 röster,
friherre <i>Hermelin, Gösta</i> , Ulvåsa,	» 28 » ,
herr <i>Hanzén, J.</i> , redaktör, Linköping,	» 28 » ,
» <i>Rydén, C.</i> , järnvägskontrollör, Linköping,	» 28 » ;

*vid kontoret i Luleå*

herr <i>Bäckström, Amandus</i> , kommissionär, Öjebyn,	med 28 röster,
» <i>Sandström, Robert</i> , handlande, Gammelstad,	» 28 » ,
» <i>Nycander, H.</i> , landstingsdirektör, Luleå,	» 28 » ,
» <i>Groth, Gustaf</i> , konsul, Luleå,	» 28 » ;

*vid kontoret i Mariestad*

herr <i>Wallin, Erik</i> , handelsföreståndare, Lidköping,	med 28 röster,
» <i>Andersson, Justus</i> , kommunalordförande, Karlsborg,	» 28 » ,
» <i>Kjellendorff, I. W.</i> , lantbrukare, Deleback, Hova,	» 28 » ,
» <i>Björk, Gotthard</i> , redaktör, Mariestad,	» 28 » ;

*vid kontoret i Norrköping*

herr <i>Eriksson, Karl</i> , f. d. riksdagsman, Lundby, Okna,	med 28 röster,
» <i>Lagerbäck, E. A.</i> , kassör, Norrköping,	» 28 » ,
» <i>Eriksson, Josef</i> , f. d. riksdagsman, Finspång,	» 28 » ,
» <i>Jonsson, Edvard</i> , inspektor, Fiskeby,	» 28 » ;

*vid kontoret i Nyköping*

herr <i>Carlsson, E. G.</i> , nämndeman, Katrineholm,	med 28 röster,
» <i>Juhlin, Ragnar</i> , lantbrukare, Ellesta, Vrena,	» 28 » ,
» <i>Granath, E. A.</i> , lantbrukare, Kälkesta, Jönåker,	» 28 » ,
» <i>Hedin, Karl</i> , ingenjör, Kärrbo, Nyköping,	» 28 » ;

*vid kontoret i Sundsvall*

herr <i>Gustafsson, Gid.</i> , redaktör, Sundsvall,	med 28 röster,
» <i>Carlström, L. W.</i> , bageriföreståndare, Sundsvall,	» 28 » ,
» <i>Karlsson, Rob.</i> , f. d. riksdagsman, Gasabäck, Söråker,	» 28 » ,
» <i>Ågren, Hugo</i> , förste bokförare, Kubikenborg,	» 28 » ;

*vid kontoret i Umeå*

herr <i>Lagerkvist, Emil</i> , f. d. riksdagsman, Umeå,	med 28 röster,
» <i>Karlsson, N.</i> , nämndeman, Tavelstjörn,	» 28 » ,
» <i>Conradson, R.</i> , apotekare, Nordmaling,	» 28 » ,
» <i>Lilja, G. H.</i> , tågmästare, Vännäs,	» 28 » ;

*vid kontoret i Uppsala*

herr <i>Tapper, K.</i> , kassör, Uppsala,	med 28 röster,
» <i>Ekstrand, Åke</i> , e. o. hovrättsnotarie, Uppsala,	» 28 » ,
» <i>Norén, K.</i> , vattenrättsnämndeman, Hågeby,	» 28 » ,
» <i>Wahlstedt, Uno</i> , bagare, Uppsala,	» 28 » ;

*vid kontoret i Visby*

friherre <i>Kruuse af Verchou, H.</i> , major, Tingstäde,	med 28 röster,
herr <i>Kahlström, K.</i> , f. d. riksdagsman, L:a Atlings, Atlingbo,	» 28 » ,
» <i>Karlström, Hugo</i> , f. d. riksdagsman, Mörby, Vestkinder,	» 28 » ,
» <i>Engström, Herman</i> , landstingsman, Slite,	» 28 » ;

*vid kontoret i Vänersborg*

herr <i>Sjölin, Bengt</i> , ingenjör, Trollhättan,	med 28 röster,
» <i>Andersson, Folke</i> , trafikassistent, Uddevalla,	» 28 » ,
» <i>Browall, Paul</i> , lantbrukare, Pjulkarp, Älmestad,	» 28 » ,
» <i>Lundgren, Anton</i> , poliskonstapel, Vänersborg.	» 28 » ;

*vid kontoret i Västerås*

herr <i>Johansson, K.</i> , lantbrukare, Vretberga, Medåker,	med 28 röster,
» <i>Landstätt, R.</i> , kamrer, Västerås,	» 28 » ,
» <i>Andersson, Fr. O.</i> , fjärdingsman, Hallstahammar,	» 28 » ,
» <i>Sjöfält, Karl</i> , sekreterare, Västerås,	» 28 » ;

*vid kontoret i Växjö*

herr <i>Ljungkvist, J. M.</i> , garvare, Växjö,	med 28 röster,
» <i>Johansson, G. W.</i> , landstingsman, Östad, Täckaregård, Väckerås,	» 28 » ,
» <i>Hultin, Gustaf</i> , lokomotivförare, Älmhult,	» 28 » ,
» <i>Bondeson, N. A.</i> , f. d. riksdagsman, Strömsnäsbruk,	» 28 » ;

*vid kontoret i Örebro*

herr <i>Vindahl, A.</i> , f. d. riksdagsman, Örebro,	med 28 röster,
» <i>Åqvist, Torsten</i> , direktör, Örebro,	» 28 » ,
» <i>Molin, C. A.</i> , f. d. riksdagsman, Aspa,	» 28 » ,
» <i>Fromell, A. R.</i> , kontorschef, Örebro,	» 28 » ;

*vid kontoret i Östersund*

herr <i>Olsson, Per</i> , mejeridisponent, Östersund,	med 28 röster;
» <i>Olsson, O. P.</i> , affärschef, Östersund,	» 28 » ,
» <i>Pålsson, Olof</i> , hemmansägare, Söre, Lit,	» 28 » ,
» <i>Henriksson, Henrik</i> , d. y., disponent, Offne, Trångsviken,	» 28 » ,

## suppleanter:

## vid kontoret i Göteborg

herr <i>Carlbring, Einar</i> , disponent, Göteborg,	med 26 röster,
» <i>Eneroth, Ture</i> , arrendator, Högen, Jonsered,	» 26 » ,
» <i>Fagerberg, J. A.</i> , spårvägskonduktör, Göteborg,	» 26 » ,
» <i>Andersson, Emil</i> , lantbrukare, Järnbrott,	» 26 » ;

## vid kontoret i Malmö

herr <i>Persson, Olof</i> , landstingsman, Munkarp,	med 26 röster,
» <i>Weibull, Alexander</i> , lantbrukare, Sofieholm, Kulladal,	» 26 » ,
» <i>Hermansson, J. W.</i> , lagerbokhållare, Malmö,	» 26 » ,
» <i>Thomasson, G.</i> , lantbrukare, Hejdeholm, Hurva,	» 26 » ;

## vid kontoret i Falun

herr <i>Larsson, Liss Olof</i> , landstingsman, Leksand,	med 26 röster,
» <i>Ohlsén, Olof</i> , handlande, Orsa,	» 26 » ,
» <i>Maritz, Per</i> , kommunalordförande, Leksand,	» 26 » ,
» <i>Minör, P. A.</i> , landstingsman, Falun,	» 26 » ;

## vid kontoret i Gävle

herr <i>Hellström, H.</i> , kapten, Gävle,	med 26 röster,
» <i>Norell, J. A.</i> , fabrikör, Söderhamn,	» 26 » ,
» <i>Carlsson, Pontus</i> , målaremästare, Gävle,	» 26 » ,
» <i>Berg, Fredrik</i> , direktör, Gävle,	» 26 » ;

## vid kontoret i Halmstad

herr <i>Bohlers, K.</i> , lantbrukare, Bol, Vessigebro,	med 26 röster,
» <i>Persson, P.</i> , f. d. riksdagsman, Tofta,	» 26 » ,
» <i>Andersson, Janne</i> , byggmästare, Falkenberg,	» 26 » ,
» <i>Lindblad, H. F.</i> , folkskollärare, Sibbarp,	» 26 » ;

## vid kontoret i Härnösand

herr <i>Bouvin, K.</i> , handlande, Sollefteå,	med 26 röster,
» <i>Lidström, P.</i> , f. d. riksdagsman, Häxmon, Ådalsliden,	» 26 » ,
» <i>Lindeborg, J.</i> , kamrer, Härnösand,	» 26 » ,
» <i>Carlsson, E.</i> , ekonomichef, Sollefteå,	» 26 » ;

## vid kontoret i Jönköping

herr <i>Gelotte, B. E.</i> , f. d. riksdagsman, Tranås,	med 26 röster,
» <i>Svensson, Johan</i> , nämndeman, Fällinge, Smålandsstenar,	» 26 » ,
» <i>Holstensson, Allan</i> , lantbrukare, Alfversjö, Eksjö,	» 26 » ,
» <i>Karlsson, Anton</i> , järnarbetare, Jönköping,	» 26 » ;

## vid kontoret i Kalmar

herr <i>Ander, E.</i> , lasarettssyssloman, Kalmar,	med 26 röster,
» <i>Johnsson, G. L.</i> , f. d. riksdagsman, Kalmar,	» 26 » ,
» <i>Wirell, Emil</i> , sekreterare, Kalmar,	» 26 » ,
» <i>Johnsson, John W.</i> , landstingsman, Nybro,	» 26 » ;

*vid kontoret i Karlskrona*

herr <i>Klemedtson, Nils</i> , lantbrukare, Merserum,	med 26 röster,
» <i>Dahl, Aug.</i> , häradsdomare, Svängsta,	» 26 » ,
» <i>Thorssell, Karl</i> , kamrerare, Ronneby,	» 26 » ,
» <i>Andersson, Anton</i> , vaktmästare, Karlskrona,	» 26 » ;

*vid kontoret i Karlstad*

herr <i>Lennartsson, C. E. L.</i> , godsägare, Rotnäs, Ufsby,	med 26 röster,
» <i>Eriksson, E. G.</i> , f. d. riksdagsman, Västbro, Värmlandsbro,	» 26 » ,
» <i>Löfberg, Anders</i> , grosshandlare, Karlstad,	» 26 » ,
» <i>Flognfält, G.</i> , f. d. riksdagsman, Flogned,	» 26 » ;

*vid kontoret i Kristianstad*

herr <i>Larsson, Nils</i> , lantbrukare, Karstad, Österslöv,	med 26 röster,
» <i>Jeppsson, Emil</i> , landstingsman, Haraberga, Broby,	» 26 » ,
» <i>Sköld, H.</i> , folkskollärare, Kristianstad,	» 26 » ,
» <i>Fredriksson, L.</i> , landstingsman, Vä,	» 26 » ;

*vid kontoret i Linköping*

herr <i>Danckwardt-Lillieström, Gösta</i> , kassör, Linköping,	med 26 röster,
» <i>Johnsson, Robert</i> , överassistent, Linköping,	» 26 » ,
» <i>Hallendorff, Joh.</i> , f. d. landstingsman, Gerstorp, Linköping,	» 26 » ,
» <i>Sköld, Carl</i> , redaktör, Linköping,	» 26 » ;

*vid kontoret i Luleå*

herr <i>Lantz, E. P.</i> , f. d. landstingsman, Luleå,	med 26 röster,
» <i>Johansson, G.</i> , stationsinspektör, Boden,	» 26 » ,
» <i>Wallin, Levi</i> , handlande, Boden,	» 26 » ,
» <i>Widlund, O.</i> , rådman, Luleå,	» 26 » ;

*vid kontoret i Mariestad*

herr <i>Öster, Ernst</i> , lantbrukare, Fagersanna,	med 26 röster,
» <i>Sundén, Carl</i> , lantbrukare, Hova,	» 26 » ,
» <i>Fredberg, G. M.</i> , fabrikör, Finnerödja,	» 26 » ,
» <i>Jacobsson, Mårten</i> , kontorist, Falköping,	» 26 » ;

*vid kontoret i Norrköping*

herr <i>Frost, G. F.</i> , f. d. riksdagsman, Norrköping,	med 26 röster,
» <i>Cederstrand, Th.</i> , handlande, Norrköping,	» 26 » ,
» <i>Ljungberg, A. J.</i> , förste lärare, Norrköping,	» 26 » ,
» <i>Johansson, Fredrik</i> , hemmansägare, Vevlöv, Östra Husby,	» 26 » ;

*vid kontoret i Nyköping*

herr <i>Smedberg, Harald</i> , direktör, Nyköping,	med 26 röster,
» <i>Boman, Axel</i> , lantbrukare, Tystberga,	» 26 » ,
» <i>Berger, C. O.</i> , folkskollärare, Stigtomta,	» 26 » ,
» <i>Larsson, Arvid</i> , murare, Katrineholm,	» 26 » ;

*vid kontoret i Sundsvall*

herr Nilsson, B., lantbrukare, Skedvik, Attmar	med 26 röster,
» Kahlén, E., fanjunkare, Sundsvall,	» 26 » ,
» Modin, Helmer, kapten, Sundsvall,	» 26 » ,
» Hedqvist, P. L., landstingsman, Fagervik,	» 26 » ;

*vid kontoret i Umeå*

herr Eriksson, E., f. d. riksdagsman, Böle,	med 26 röster,
» Jonsson, P. L., hemmansägare, Sävar,	» 26 » ,
» Eriksson, Frans, landstingsman, Bureå,	» 26 » ,
» Grahnén, Alfr. A. son, landstingsman, Granö,	» 26 » ;

*vid kontoret i Uppsala*

herr Elmroth, A. E., fjärdingsman, Tierp,	med 26 röster,
» Bengtsson, E., lantbrukare, Gunnarsbo, Lövsta bruk,	» 26 » ,
» Eriksson, C. J., landstingsman, Rosenhill, Almunge,	» 26 » ,
» Thorsson, Ernst, lantbrukare, Österberga, Rasbo,	» 26 » ;

*vid kontoret i Visby*

herr Olofson, A. G., agronom, Visby,	med 26 röster,
» Ahlsten, Johan, landstingsman, Hemse,	» 26 » ,
» Sjögren, Hj., fanjunkare, Bander,	» 26 » ,
» Erlandsson, Th., f. d. folkskollärare, Fårösund,	» 26 » ;

*vid kontoret i Vänersborg*

herr Hansson, Axel, landstingsman, Rubbesta, Ödeborg,	med 26 röster,
» Andréén, Anders, handlande, Brålanda,	» 26 » ,
» Kjerulf, E. A., godsägare, Vänersborg,	» 26 » ,
» Samuelsson, Knut, banmästare, Bohus,	» 26 » ;

*vid kontoret i Västerås*

herr Pettersson, Anton, f. d. riksdagsman, Lustekulla, Västerås,	med 26 röster,
» Fröier, Isidor, folkskollärare, Västerås,	» 26 » ,
» Pehrsson, Pehr, direktör, Sala,	» 26 » ,
» Anderson, Iwar, kontorsbiträde, Arboga,	» 26 » ;

*vid kontoret i Vaxjö*

herr Johansson, Karl, nämndeman, Öja, Gämla,	med 26 röster,
» Sandstedt, Ernst, nämndeman, Björkebråten, Ryd,	» 26 » ,
» Mattsson, V., nämndeman, Eneryda,	» 26 » ,
» Gustafsson, Amandus, järnarbetare, Vaxjö,	» 26 » ;

*vid kontoret i Örebro*

herr Lindal, Gust., överbanmästare, Örebro,	med 26 röster,
» Linder, Hjalmar, grosshandlare, Örebro,	» 26 » ,
» Pettersson, Ivar, f. d. riksdagsman, Rosta,	» 26 » ,
» Larsson, Hjalmar, lantbrukare, Edvalla, Glanshammar,	» 26 » ;

*vid kontoret i Östersund*

herr <i>Annér, Wilhelm</i> , redaktör, Östersund,	med 26 röster,
» <i>Larsson, Ante</i> , hemmansägare, Kläppe, Östersund,	» 26 » ,
» <i>Lögdberg, J.</i> , hemmansägare, Genvalla,	» 26 » ,
» <i>Holm, Sigurd</i> , typograf, Östersund,	» 26 » ;

sedan ordningen mellan dem av suppleanterna, som erhållit lika antal röster, blivit genom lottning bestämd.

*Olof Nilsson.*

*Gustav Rosén.*

*Carl Arv. Anderson.*

*J. G. Walles.*

Tillika beslöts, på framställning av herr förste vice talmannen, att protokollsutdrag härom skulle avgå till bankoutsnittet med anmodan till utskottet att om valen låta underrätta ej mindre de valda än även fullmäktige i riksbanken samt vederbörande avdelningskontors styrelser.

---

Föredrogs och hänvisades till bankoutsnittet Kungl. Maj:ts proposition nr 92, angående bestridande från allmänna indragningsstaten av en arbetaren K. J. Johansson tillerkänd livränta.

---

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 94, angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar.

---

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 96, angående ersättning till f. d. landskamreraren G. V. Eisman för mistade sportelinkomster.

---

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 98, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 6 juni 1924 (nr 361) om samhällets barnavård.

---

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 99, angående försäljning av en Kungl. Maj:t och kronan tillhörig hållhågnad i Sattajärvi by inom Pajala socken av Norrbottens län.

---

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:  
nr 103, angående efterskänkande i vissa fall av kronans rätt till danaarv; och  
nr 104, angående avstående av viss del av allmänna arvsfondens rätt till arv efter Olga Maria Weidenhielm.

---

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 106, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 3 § 2 mom. förordningen den 6 november 1908 (nr 129) angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper.

Föredrogos och hänvisades till konstitutionsutskottet nedannämnda motioner:  
nr 207, av herr *Lindhagen*, angående införande av s. k. decisiv folkomröstning;

nr 208, av herr *Bergström, David*, med förslag till ändrad lydelse av § 46 regeringsformen; och

nr 209, av herrar *Westman* och *Hellberg*, angående införande av ett dagordningsinstitutet i vår författning.

---

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran statsutskottets utlåtande nr 22, andra lagutskottets utlåtanden nr 8—10 samt första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtanden nr 1 och 2.

---

Föredrogos och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 74, 88, 91, 97, 100, 102, 105, 109, 113 och 114.

---

Anmäldes och bordlades sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottets utlåtande nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder för den inhemska sockerbetsodlingens uppehållande jämte i ämnet väckta motioner.

---

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.48 e. m.

In fidem  
*G. H. Berggren.*

---